

ਪਰਦੇਸ ਟਾਈਮਜ਼

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ)

VOL-14 No. 334 November 20, 2019

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

E-mail : info@pardestimes.com

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ.ਬੀ.ਏ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

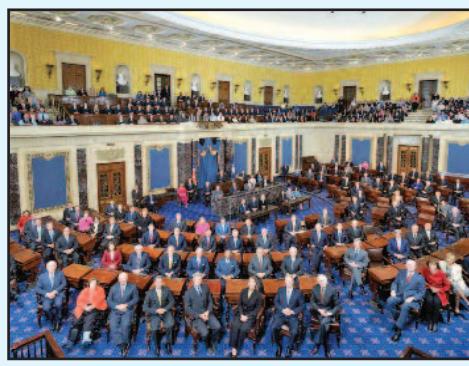
Ph 510-938-7771

Ph510-516-3536

ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਲਾਘਾ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਸਰਬਸਿਮਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਯਤਨ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਸੈਨੇਟਰ ਟੈਂਡ ਸੰਗ ਅਤੇ ਸੈਰੀਲੈਂਡ ਤੋਂ ਡੈਮੋਕ੍ਰਾਟਿਕ ਸੈਨੇਟਰ ਬੈਨ ਕਾਰਡਿਨ ਵੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਚ

ਅਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਸਿੱਖ ਬਰਾਬਰੀ,

ਸੇਵਾ ਤੇ ਰੱਬ ਪੜੀ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਰੱਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸੈਨੇਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੱਕਰ ਵੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਦਲੀਲ ਸਿੱਖ ਸੌਦ, ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਕਪਾਨੀ, ਦਿਨਾਰ ਸਿੱਖ ਬੈਸ ਅਤੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਖਾਲਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੌਦ ਪਹਿਲੇ ਏਸ਼ਿਆਈ-ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜੋ 1957 'ਚ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਕਪਾਨੀ ਨੇ ਫਾਈਬਰ ਅਪਟਿਕਸ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਬੈਸ ਆਤੂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਉਤਪਾਦਕ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਖਾਲਸਾ ਵੱਕਾਰੀ ਰੋਜ਼ਾ ਪਾਰਕਸ ਟਰੇਲਬਲੇਜਰ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਹਨ। ਇੰਡੀਆਨਾ ਸਾਬਿਤ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਇਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਵੀ ਸਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਤਿੰਬਤ ਦੇ ਰੁਹਾਨੀ ਆਗੂ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਟੈਂਡ ਯੋਹੋ ਨੇ ਸਦਨ 'ਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਈਕਲ ਮੈਕਰੋਲ, ਕ੍ਰਿਸ ਸਮਿਖ ਤੇ ਜੌਰਜ ਮੈਕਗਵਰਨ ਸਹਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਬਤ ਤੇ ਤਿੰਬਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਵੀ ਸਾਂਤੀ ਤੇ ਸਮਝ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 14 ਵੱਡੇ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

1 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਪੀ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ 9 ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਖਾਉਣਗੀਆਂ ਜਾਂਹਰ

ਕੁਰਬਲਾ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ 10 ਦਸੰਬਰ ਤਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਪੀ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇੱਜ਼: ਡਾਂਪੀਐਂਸ ਖਰਬੰਦਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਮੀਟਿੰਗ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ। ਡੀਸੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ

ਕਰਕੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕ-ਗੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਚੁਟਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਪੀ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਚਾਰ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਟੁਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਗਮ ਸਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੱਖ ਸਟੇਡੀਅਮ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਥੇ ਫਾਈਲ ਸੈਂਚਿਓ ਮੈਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਲਈ ਮੈਚ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਾਣਗੇ। ਟੁਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ 9 ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੋਲੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਸੀਲਿਕਾ, ਕੀਨੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਥਾਨ ਲਈ ਮੈਚ ਹੋਣਗੇ।

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# 0F22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com
State farm mutual Automobile Insurance Company, State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

See me today and get the discounts and service you deserve

Certified Insurance Agent

Global Green
INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੋਰੇਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 510-487-1000
MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੇਂਸ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇ

ਕਰ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੇਂਸ

ਇਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਇੰਸ਼ੋਰੇਂਸ ਲਵੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰਖਾਗਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੀ ਮਿਲਾਉਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

Auto, Home, Business, Flood Insurance (1 Day Event)

Manjit Singh 916-391-7447

Fax- 916-391-7337

7212 Florin Mall Drive Sacramento, CA 95823

Email: punjabinsurance@Juno.com

Notary Public
Broker Lic #OC53799

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਾਫ਼ਲਾਈਜ਼ਸਟ ਸਟੇਅਂਸ, ਬੱਚਾ ਗੈਂਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ ਸਟੋਰੀਜ਼ ਦੀ ਮੁਹੱਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਤਰ

ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਤਰ

ਮੈਕਰਮੈਂਟ ਦਫ਼ਤਰ

ਫਾਰਜਲੌਨ ਦਫ਼ਤਰ

44790 S. Grimmer
blvd. # 204 Fremont,
CA 94538
510-657-6444

37-18-73rd ST.
Ste 401
Jackson Height. NY 11372

2945 W. Capitol
Ave. West
Sacramento CA-95691
718-533-8444

4491 w. Shaw Ave #

300B
Near Costco
Fresno, CA 93722
phone 559-271-5511

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto • Home • Life • Health • Business • Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਬੋਟਾਂ ਅਤੇ ਪੋਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੋ

Baghel Singh Jaswal

Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Padam Builders Inc.
ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਆਸੋਂ ਨਵੇਂ: ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੋਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਆਰਮ
ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤ

PUNJABI DHABA & INDIAN CARE ASSOCIATION
PRESENTS

TICKETS

\$35

\$65

\$100

VIP

VVIP

**WITH MEET
& GREET**

**SATURDAY
NOV. 30TH
2019**

JOT RANJIT

GARRY SANDHU

KAMAL KHAN

Suran Di Saanjh

DOORS OPEN AT 5:30PM & SHOW STARTS AT 6:00PM

AT LUTHER BURBANK HIGH SCHOOL, 3500 FLORIN RD. SACRAMENTO, CA 95823

CALL FOR MORE INFO: SARPANCH GREWAL 916-613-6728, JOGI GILL- 916-873-4455,
MIKE 916-444-4448, JATINDER MAAN 917-775-4422

BASANTI BROTHERS (RENO)

JASPREET SINGH ATTORNEY

Kuldip Singh Grewal
Satinder Hayer
Kulwinder Bains
Parampreet daddi

Connecting you to the future
DAVID 909.565.5988
JASS AULAKH 510.760.4275

MIKE BOPARAI & BROTHERS

Baba Deep Singh Society (Dhirra Nijjar)
Rebel Entertainment
PUNJAB Production
Legend Transport

TAX & ACCOUNTING

Sam Chahal (GoldenState Realty)
DiamondClub Of California
Balwant Singh Mallah

"THE SERVICE YOU CAN TRUST"

Punjab Mail USA

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਕਰਮਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰਪੁਰਬ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ

ਫਰਜ਼ਨੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਕੁਲਵੰਡ ਧਾਲੀਆਂ /ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ): ਫਰਜ਼ਨੋ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਮਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਹੋਏ।

ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ

ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਭਾਈ ਸੇਚੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬਿਆ ਨੇ ਰਸ਼ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀਤੀਆਂ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਖੇ ਚਲਾਏ ਗਏ ਕਰਮਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ' ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ

ਸ਼ਬਦ ਪਤਦੇ ਹੋਏ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗਾਇਕਾ ਜੋਤ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ, ਉਥੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਿਮਾ-ਭਰਮਾ 'ਚੋ ਨਿਕਲਣ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਜਦ ਕਿ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨਾ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਅਵਦਾਰ ਗੇਵਾਲ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਵਾ ਗਰਦੀਧ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ। ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ ਨੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਪੈਸੇਫਿਕ ਕੈਸਟ ਸੈਲਮਾ ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਰਿਆ

ਸੈਲਮਾ- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ 15, 16, 17 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਪੈਸੇਫਿਕ ਕੈਸਟ ਸੈਲਮਾ ਵਿਖੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 3 ਦਿਨ

ਨੂੰ ਰਸਤਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਬੀਬੀ ਡਾ. ਹਰਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਜ਼ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਛਿਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ

ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਅਸੋਕਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ) ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਟੀ. ਜੇ. ਕੋਕਸ ਅਤੇ ਸਿਟੀ ਆਫ ਸੈਲਮਾ ਦੇ ਮੇਅਰ ਸਕਾਟ ਰੋਬਟਸਨ ਨੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ 17 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾਈ। ਸਟੇਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਮਹਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਬਤੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਟੀ. ਜੇ. ਕੋਕਸ (ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ) ਅਤੇ ਸਕਾਟ ਰੋਬਟਸਨ (ਮੇਅਰ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰੋਪੇ ਭੱਟ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਖੀਜਾਬ ਵੱਸਦਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ...

550ਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵਲੋਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਖਿਸ਼ਿਸ਼ਾਂ:

1. ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਣਾ।
2. ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀ ਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਨੋ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਧੁਨਿਕ ਬੇਤੀ ਬਾਤੀ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ।

550ਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵਲੋਂ ਜੋ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਖਿਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਉਹ ਇਹੀ ਦਸਤੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵੱਸਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਲਾਂਘ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਟਵਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੱਗ ਪਰ ਉਹ ਦੋ ਬੈਬਰ ਉਪਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਲੰਘੇ ਵਜੋਂ ਲੱਗਿਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ ਧੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਸਾਹਰਾਗ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੂਖ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੁਸਰਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ ਬਣਣ ਦੀ ਉਮੰਗ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਲੰਮੇਰੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਲਾਰੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੁਣ ਤੋਂ ਬਹੁਰੀ ਹੀ ਆਪਣੇ 550ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਹੀ 12 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਿਤ ਸਨ, ਤੇ ਅਸੀਸ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, "ਜਾਓ ਪੰਜਾਬੀਓ ਇਹਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ ਬਣੋਣ ਦੀ ਰੀਸ ਨਾ ਕਰਿਓ ਸਾਂਗ ਮਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਰਚਾਏ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਦੇ ਸਿਖਾਓ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੰਗੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਓ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ ਬਣੋਣ ਵਾਲੀ ਸਰਵੋਤਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਫਰਜ਼ਨੋ ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਮਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਡੈਲੀਗੋਸ਼ਨ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਗਰੀ ਫੂਡ ਪਰੋਸੈਸਿੰਗ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ ਜਾਂ ਬਾਬਾ ਜਾਣੇ। ਆਮੀਨ!

ਜਸਟਿਸ ਬੋਬੇਜ਼ੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 47ਵੇਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਸਹੂੰ ਚੁੱਕੀ

ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ- ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਧੰਧਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ 'ਚ ਸੁਮਾਰ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਰਦ ਅਰਵਿੰਦ ਬੋਬੇਜ਼ੇ (63) ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੌਰਵਾਂਦ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ 47ਵੇਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਹਾਲਫ਼ਟਿਵਾਇਆ। ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਕੋਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਦੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜਸਟਿਸ ਬੋਬੇਜ਼ੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਬਣੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ 'ਚ ਹੋਏ ਸੰਖੇਪ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਹਾਲ ਲਿਆ। ਜਸਟਿਸ ਬੋਬੇਜ਼ੇ ਤੋਂ ਉਹ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਤਾਂਤ੍ਰਿਨਾਤ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ 2021

ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਗੇ। ਹਲਫ਼ਟ ਲੱਗ ਮਹਾਰੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹ ਕੇ ਆਸ਼ਾਰਵਾਦ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੂਲਚੇਅਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਾਰਾ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾਕ੍ਖਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਮ ਵੈਂਕੀਆ ਨਾਇਟ੍ਡ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਰੀ, ਕਈ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਾਮਿਦ ਅਨਸਾਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰਾਣ ਸਿੰਘ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਆਰ ਐਮ ਲੋਦਾ, ਟੀ ਐਸ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਜੇ ਐਸ ਖੇਹਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਗੋਗੋਈ ਇਕੱਠ 'ਚ ਬੈਠੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ।

IMMIGRATION LAW

- > Adjustment
- > Citizenship
- > Employment
- > Appeals-IJ/
- > Family & Finance Visa
- > Board/Federal Ct
- > Labor Certification
- > Investor Visas
- > Removal & Deportation Defense
- > Waivers
- > Asylum
- > H-1B
- > VAWA
- > VA
- > B-1/B-2 Visas
- > EB-1C
- > EB-2/C-3 Visas
- > EB-5 Visas
- > EB-3 Visas
- > EB-4 Visas
- > EB-5 Regional Center Visas
- > EB-3 Skilled Workers Visas
- > EB-2 Professionals Visas
- > EB-1A Outstanding Professions Visas
- > EB-1B Extraordinarily Able Individuals Visas
- > EB-3 Other Workers Visas
- > EB-2 Other Professionals Visas
- &

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਧਦੇ ਅਪਰਾਧ

ਸੰਗਰੂਰ ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਚੰਗਾਲੀਵਾਲਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਰੰਜਿਸ਼ਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਕੁਟਿਆ ਅਤੇ ਪਲਾਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪੱਟਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਵੀ ਪਿੱਚਿਆ। ਪੀਜੀਆਈ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਨ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮਾਰਕੁਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਪੌਣੇ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋ ਮੌਨੇ ਦੀ ਲੁੱਟ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖੰਨਾ 'ਚ ਕਿਰਚ ਮਾਰ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਵੱਧਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਡਰ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਪਰਾਧ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੋ ਘੋਰੇ 'ਚ ਹਨ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਕ ਦੀ ਜ਼ਜਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਸੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਲਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਤਲ ਅਤੇ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਅੰਕਤੇ ਹੋਣ, ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਛੋਟੇ ਨਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਫੜਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਧਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਪੱਟੀ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਸੈਲ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਤਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਥਾਈ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਏਸੈਸਾਈ ਰੇਣੂ ਬਾਲਾ ਨੂੰ 50 ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਡਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੇਣੂ ਬਾਲਾ ਦਾ ਪਤੀ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਵੀ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੰਮ ਪੁਲਿਸ ਨਫਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ 'ਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਥਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ 5 ਲੱਖ 28 ਹਜ਼ਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਹਿਸਤਵਾਦ ਦੇ ਖੂਨੀ ਦੌਰ ਦਾ ਸਫਲਤਾ-ਪੂਰਵਕ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਕੰਨੀ ਕਤਾਰਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਵੀ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੌਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਿਕਮਾ ਵੱਡੀ ਖੋੜੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਥੇ ਖਾਸ ਤਵੇਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦੌਰ 'ਚ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚੁਸਤ-ਦਰਸਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਲੋੜ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.

Editor in Chief & Publisher

e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Pardes Times (2nd office)

Ranjit Kandola ,Managing Editor

530-315-1020, email-Kandola@macloans.net

Buta Ram Joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

RAJ BUDWAL

MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE

8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ'

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 24 ਮਈ 1896 ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਾਭਾ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1912 ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਨ ਫਾਰਮਸਿਸਕ ਪੜ੍ਹਨ ਗਏ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੱਤੇ।

1915 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਗਦਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ 16 ਨਵੰਬਰ 1915 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਜ਼ਿਲਾਈ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਬੀਬੀਸੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹਰੀਸ਼ ਪੂਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਗੱਲਬਾਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੀ ਉਮਰ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਪਰਦੇ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਚਨਬਤਾ ਅਤੇ ਜਜਬਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੱਡਦਾ ਸੀ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕ ਇੱਥੋਂ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੀ ਜ਼ਿਮਾਨਾ ਸੀ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਬਹੁਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਸ਼ਾਂਵਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੌਬਲਾਈਜ਼ ਸ਼ਖਸ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਤਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸਨ।

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜੇ?

ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਐਸੈਸੈਸ਼ਨ ਬਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵੀ ਉਥੇ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਦੁੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੇ ਸਰਾਭਾ ਬਾਰੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੀਵਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕੰਮ ਸੁਰੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨਗੇ।

ਜਦੋਂ ਗਦਰ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਛਪਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਬੰਬੀਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਕੰਨੀ ਕਤਾਰਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਿਕਮਾ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੌਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਿਕਮਾ ਵੀ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਥੇ ਖਾਸ ਤਵੇਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦੌਰ 'ਚ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚੁਸਤ-ਦਰਸਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਲੋੜ ਹੈ।

'ਮਿਟੀ ਧੁੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ'- ਇਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਸੋਚ

ਗੱਲ ਸਾਲ 2006 ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਤਮੰਨਾ ਕਰਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪਿੱਡੇ ਤੇ ਹੰਦਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰ ਮੌਡਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਜੋ 'ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ' ਨਾਟਕ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਚਹਰੀ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤੇ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਤਜਰਬਾ ਸੀ।

ਵੈਸੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਤਾਂ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਸਦਕਾ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੇ-ਚੜ੍ਹਦੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਟੀਸੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਮਗਰੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਣੇ ਤਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ 'ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਨੋਆ ਬਈ ਨਾਟਕ ਚੰਗਾ ਖੇਡ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਖੈਡਿਆ 'ਗਦਰ ਦੀ ਗੰਜ' 2012 'ਮਿੱਟੀ ਰੁਦਨ ਕਰੋ' 2012 ਤੇ ਫਿਰ ਖੈਡਿਆ 'ਪਤਣਾਂ ਦੇ ਰਣ ਖੜ੍ਹੀਆਂ'। 2013 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨਾਟਕ ਨੇ ਇਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਚੁਕਿ ਧਨੋਆ ਕਿ ਹੁਣ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਇੰਨਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾਟਕ ਤੇ ਸਟੇਜ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੰਨੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਜੋ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਇਕ ਪਾਏਦਾਰ ਨਾਟਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਕ ਦਿਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਡਬੇਅ (ਨਿਊਯਾਰਕ) ਵਰਗੇ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੁਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਤੇ ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਬਾਸ ਆਖਰੀ ਟੀਸੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਖਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੁ ਕੇ ਅਗਲੇ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਖੇਡਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਕਿ ਉਹ 'ਪਤਣਾਂ ਦੇ ਰੋਣ ਖੜੀਆਂ' ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਫਿਰ ਖੈਡਿਆ 'ਸਰਦਲ ਦੇ ਆਰ ਪਾਰ' 2015 ਤੇ ਫਿਰ ਆਇਆ ਇਕ ਹੋਰ ਨਾਟਕ ਜੋ ਇਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗੱਡਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਇਆ 'ਉਮਰਾਂ ਲੰਘੀਆਂ ਪੰਬਾਂ ਭਾਰ' 2016 ਵਿਚ ਤੇ ਕੁਝ ਇਕ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਨਾਟਕ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਗਏ।

ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ 2018 ਆਂ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਟਕਾਂ 'ਚੋਂ ਨਾਟਕ 'ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ' ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਟਕ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਟੈਕਸਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਸਰੀ ਵਿਚ, ਐਡਮਿਨਿਸਟਰ ਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕੱਲ 15-16 ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ' ਦਾ ਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਇਵੇਂ ਵੱਸ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਟਕ ਵੇਖਣ ਆਉਣ ਲਈ 30-40 ਡਾਲਰ ਦੀ ਟਿਕਟ ਵੀ ਲੈਂਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪਲ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਦੇ ਹੋਣ, ਬਲਕਿ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਮਾਣ ਵੀ ਦੇਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਇਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਾਟਕ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਨਵੰਬਰ 16, 2019 ਨੂੰ 2019 ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਮਿਟੀ ਧੁੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ' ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਐਲਸਬਰਾਂਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤੇ ਹਾਲ ਖਚਾਖ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਆਮ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਐਤਕੀ ਵਿਸਾਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਜਾਗ ਗਿਆ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸੌਂ ਗਿਆ ਹੋਇਆ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਨਾਟਕਕਾਰ
ਤੇ ਐਕਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ
ਅਤੇ ਪਾਲੀ ਧਨੋਆ
(ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ)

Sarkar Productions Ltd.
Raftar Gill & Baljinder Kaur
PRESENTS

ਮਿਟੀ ਧੁੰਦ ਜਾਨ ਛਾਨਣ ਹੋਆ ॥
MITI DHUNDH JAGG CHANAN HOA

PUNJABI PLAY

23RD NOV 2019
BELL CENTRE
6250 144 Street,
Surrey, BC
DOOR OPEN
5PM

TICKETS AVAILABLE AT
GOLDEN STAR VIDEO
604-543-6222

FOR MORE INFORMATION, PLEASE CALL:
Dave Rai
604-561-9797

Baljinder Kaur
604-724-7135

Raftar Singh Gill
604-825-8853

ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਗ ਕੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁੰਹ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਥਦ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਐਤਕੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿੱਡ ਫਰੋਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਐਸਾ ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਦੇ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੁ ਹੋ

ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਡਾ, ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੜ ਆਉਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਤੀਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਹਾਲ ਗੰਜਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਦੋਂ ਉਸਦੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਏ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਉਚੇ ਰਤਬੇਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਇਸ ਅੱਤ ਦੀ ਕਥਨੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੰਜੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਖੋਖਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਾਟਕਕਾਰ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਵੇਂ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗਹਿਰੀ ਛਾਪ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਕੀਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟੀਸੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੁ ਵੇਖ ਕੇ ਐਤਕੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਦਾ ਰੋਲ ਇਕ ਐਸਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਕਈ ਸੌ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸਾਇਦ ਇਸ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਮਰਦਾਨਾ ਬਾਬੇ ਸੱਚਮੁਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸਦੀ ਵੇਸ਼ ਵੂਸਾ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਸਾਦਗੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਮਰਦਾਨਾ ਅੱਜ ਫਿਰ ਸਟੋਜ਼ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਿਰਦਾਰ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ, ਉਹ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੀਤੀਆਂ ਭਰਿਆ ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਜੇ ਰੱਬ ਰੱਬ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਫਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਹਬਹੂ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਵੜ੍ਹ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚੀਮੁੱਚੀ ਦਾ ਪੰਡਤ ਹੋਵੇ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਰਕੇ

15ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਹੋਰ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਜਿਉਂ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੇ ਨਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਢਾਲ ਕੇ ਕੀਤਾ। 2 ਘੰਟੇ 30 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਜਣ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਂਠ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ: ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਜ਼ੀਵ ਸਿੰਘ, ਰਾਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਤਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੇ ਗਾਇਨ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਅਕੀਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਹੈ। ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਸਾਉਂਡ ਤੇ ਲਾਈਟ ਦੀ ਕਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਸਰਾਹਣਯੋਗ ਹੈ। ਕੱਝਤੇ ਤੇ ਸਟ, ਘੁਗਰਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਨੌਕੇ ਨੱਕ ਤੱਕ ਹੈ।

ਅਮਨ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਜਾਦੂ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਗਾਇਆ ਗਿਆ।

ਕਲਾਕਾਰਾਂ 'ਚ ਅਨੁਪ ਚੀਮਾ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਯਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਭੌਟੀ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਨਵਪਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੋਨੀਆ ਚੇਗਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੋਆ ਨਾਟਕਕਾਰ ਤੇ ਐਕਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਬਾਬਰ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ), ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ), ਪਾਲੀ ਧਨੋਆ (ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ) ਅਤੇ ਮੋਹਰਾਨ (ਜਾਨ ਦੀ ਰੋਲ ਵਿਚ)। ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਅਣਕੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਬ

ਮੰਦੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ

ਮਹਿੰਗਾਈ (ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਾ ਅਤੇ ਮੰਦੀ (ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀ) ਦੋਵੇਂ ਆਰਬਿਕਤਾ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ ਸਗੋ ਮੰਦੀ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਖੁਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਾਲੀ ਅਰਬ-ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜੋ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਦਮੀ ਦੇ ਲਾਭ ਵੀ ਘਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਹਿਲੀਆਂ ਹੀ ਜਸ਼੍ਨੀ ਪਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋਡ ਪੈਣੀ ਹੈ? ਨਵਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੀ ਵਧਣਾ ਹੈ? ਇਉਂ ਪਹਿਲੇ ਕਾਮੇ ਵੀ ਬੇਰਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

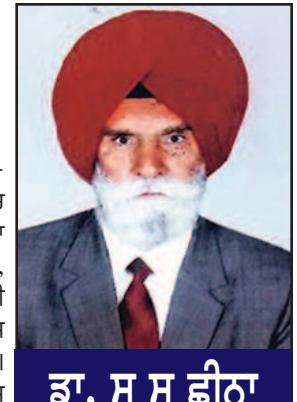
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਹ ਮੰਦੀ ਜਿਹੜੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਸੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਰ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾ ਵਿਕਣ ਅਤੇ ਨਾਵੇਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹੂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੰਦੀ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੇ ਟੈਕਸ਼ਾਮਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਦੀ ਭਾਵੇਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ 2008 ਵਿਚ ਸੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵਕਤ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ। ਇਸ ਮੰਦੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਮੰਡੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਗੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭਰਮਿਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੱਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ 1929
 ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਮੰਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਇਤਿਹਾਸ
 ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮੰਦੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
 ਉਸ ਵਕਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਦੀ ਸੂਰੋਪੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ
 ਆਈ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਸਤ
 ਸਨ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਘਟਣ ਅਤੇ
 ਨਵੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਪਹਿਲਾਂ
 ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਘਟਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।
 ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਪਤੇ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ,
 ਫਿਰ ਸਾਈਕਲ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ
 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਘਟਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਫਿਰ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ
 ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਘਟਣ ਲੱਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ
 ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
 ਘਟਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਘਟਦੀ ਹੈ, ਉਹ
 ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਰੀਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਹੋਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀਆਂ

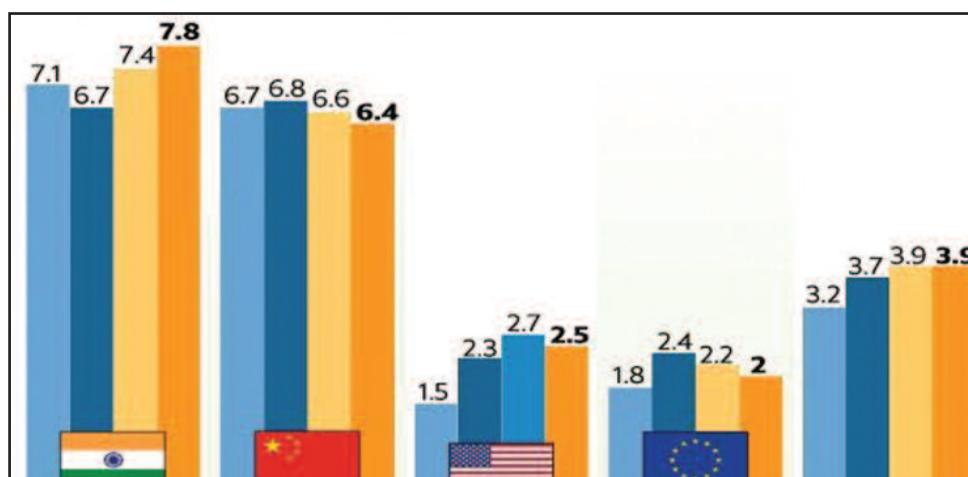
ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵੀ ਘਟਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਘੋਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। 1929 ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੇਡੀ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਪਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਮੰਦੀ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਦੂਜੀਆ ਦੇ ਸਭ ਮੁਲਕ ਭਾਵੇਂ ਵਿਕਸਤ ਜਾਂ ਘੱਟ ਵਿਕਸਤ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ।

ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਨਾ ਕੋਈ ਵਸੜ੍ਹ ਜਾ
ਸੇਵਾ ਵੱਧ ਬਣਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਘੱਟਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵੱਧ
ਸਰਕਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਸੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ
ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ
ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਖਰੀਦ
ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

ਉਸ ਵਕਤ ਫੈਲੀ ਮੰਦੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ
ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਜ਼ਰ
ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਉਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸੋਵੀਅਤ

ଡା. ମନ୍ଦିର

ਉਸ ਵਕਤ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਲਕ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਮੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਹ ਸੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਅਰਬ-ਵਿਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ। ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਪੂਰਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਸਥਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਬ ਸੀ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਹੱਕ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੀਮਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਦਲਦੀਆਂ। ਉਤਪਾਦਨ ਭਾਵੇਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੀ ਜਾਂ ਖੇਤੀ ਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਮਾੜਦਾ ਵਿਚ ਇਹ ਵਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਣ੍ਹੀਆਂ ਹਨ

ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫ ਗਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੰਦੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਹੱਲ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋਵੇ। ਉਜ ਉਸ ਵਕਤ ਪੂਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਜਿਹੜੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਨ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੱਗਦੇ ਸਨ।

ਲਭੇ ਸਨ। ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕੇਨਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਾਮਯਾਬ ਵੰਡ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮੱਖ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਾਢੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਾਪੀ ਸੀ ਪੜ੍ਹ

ਡਾ. ਸ ਸ ਛੀਨਾ

ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥ-
ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ
ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਕਾਸ,
ਮੰਦੀ ਅਤੇ ਮਹਿਂਗਾਈ
ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖਾਸ
ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
ਕੇਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ
ਮੰਦੀ ਦਾ ਇਕ ਹੀ
ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਕਤੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ
ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਦੇ
ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਸਕਤੀ ਨੂੰ
ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਉਪਾਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਜਿਹੜੇ ਉਪਾਕ ਕੇਨਜ਼ ਨੇ ਦਿੱਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ
ਵਸਤੂਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ
ਘਟਾਈ ਜਾਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਦੇਵੇ,
ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ
ਉਪਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ
ਉਦਮੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼
ਲਾਭਦਾਇਕ ਜੋ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਰ ਕਿਸੇ
ਲਾਭ ਦੇ ਮੰਦਰ ਲਈ ਆਪ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੋ।

ਠੀਕ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕਤਾ
 ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਮੰਦੀ ਤੋਂ
 ਬਦਲ ਕੇ ਤੇਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ; ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਨ-ਬ
 ਦਿਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ
 1999 ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਨ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਉਸ
 ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ,
 ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਘਟ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਕਾਰੀ
 ਫੈਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ
 ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
 ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਜਾਲ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ
 ਲਿਆਂਦੀ, ਉਥੇ ਹੋਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੰਦੀ ਰੁਕ
 ਕੇ ਰੋਏ ਰਾਸ਼ ਪਾਰੋਂ ਰੈਗ ਤੋਂ ਪਿਆ।

ਕਿ ਤਜ਼ਾ ਵਾਲਾ ਮਾਹਲ ਪਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।
 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਰੀ
 ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਾਧਿਣ ਲਈ ਕਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਗਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ 67 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਲਈ
 ਸਸਤਾ ਅਨਾਜ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ 100 ਦਿਨ
 (ਬਾਬੀ ਸਫ਼ਰਾ 22 'ਤੇ)

ਤੁੰਹਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਵੇਂ ਵੀਰ ਮਿਰੇ...

Joshi Law Firm

Attorneys at Law અટારની ઐટ લાઓ

(559) 312-0083 (O) (888) 630-1230 (F)

ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ
ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ
ਅਸਾਈਲਮ
ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ
ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਫੈਮਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਵਿਆਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਐਡਜ਼ਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ

ਫੈਮਲੀ ਲਾਅ
ਤਲਾਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ
ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਖਰਚਾ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਰਚਾ

ਬੈਂਕਰਪਸੀ
ਚੈਪਟਰ 7 ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ 13 ਵਿਚ
ਲੈਣਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

TANVIR JOSHI

SBN: 302226

www.joshilawfirm.com
info@joshilawfirm.com

516 W. SHAW AVE STE 200 FRESNO, CA 93704

A black and white portrait of a middle-aged man with dark hair and a mustache. He is wearing rectangular-framed glasses and a light-colored, vertically striped button-down shirt. The background is plain and light-colored.

ਮਹਾਸ਼ਬੀਤ

ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਆਤਿਸ਼ ਤਾਸੀਰ ਨਵੀਂ
 ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਸਹਿਰ
 ਕੋਡਾਈਕਨਾਲ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ
 ਪਿੜ੍ਹਿਆ। ਉਹ 'ਟਾਈਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਧੱਤਰਕਾਰ ਰਿਹਾ
 ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ
 ਰਿਹਾ। ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ
 ਦਾ ਲਿਖਿਕਾ ਲੇਖ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬਦਾਮਜ਼ ਫੌਜ ਬੇਚੁ-
 ਬੇਚੁ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਰਿਆਸਤ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ' (Pakistan's
 Rogue Army Runs a Shattered State)
 ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਲੇਖ 'ਮੇਰਾ
 ਪਿਉ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਿਉ ਕਰਦਾ ਸੀ', ਜਿਹਾ
 ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਜਨਰਲ ਵਿਚ ਛਪਿਆ, ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ
 ਧਿਆਨ ਧਿੱਚਿਆ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਆਤਿਸ਼ ਤਾਸੀਰ ਨੇ
 ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨਾਲ
 ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਦ ਦਾ
 ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੋਦ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ
 ਹੈ। ਆਤਿਸ਼ ਨੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ
 ਨਾਵਲ 'ਦਿ ਟੈਂਪਲ ਗੋਰਜ਼' (The Temple Goers)
 ਅਤੇ 'ਸਟਰੋਂਜਰ ਟੂ ਹਿਸਟਰੀ; ਏ ਸੰਨਜ ਜਰਨੀ ਬਰੂ
 ਇਸਲਾਮਿਕ ਲੈਂਡਜ਼' (Strangers to History: A
 Son's Journey Through Islamic Lands)

ਜਾਣੀ ਰਾਮਪਾਲ: ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਾਕੀ 'ਚ ਉਲੰਪਿਕ ਦਾ ਟਿਕਟ ਦੁਆਇੰਡ ਵਾਲੀ ਗਰੀਬ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਉਲੰਪਿਕ ਕੁਆਲੀਫ਼ਾਈਰ ਦੇ ਦੋ ਗੇਤਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਗੋਲ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਹਾ ਕੇ ਟੋਕਿਓ ਉਲੰਪਿਕ 'ਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਪੱਕੀ ਕਰ ਲਈ। ਅਮਰੀਕੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਉਲੰਪਿਕ ਦਾ ਟਿਕਟ ਹਾਮਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੋਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਪਰ ਖੇਡ ਦੇ 48ਵੇਂ ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਪਤਾਨ ਰਾਣੀ ਰਾਮਪਾਲ ਨੂੰ ਡੀ ਵਿੱਚ ਗੋਂਦ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੀ ਗੋਲ ਕੀਪਰ ਨੂੰ ਚੁਕ੍ਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਇਹੀ ਗੋਲ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ। 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 2017 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਏਸੀਆ ਕੱਪ ਸਿੱਤ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਬੀਬੀਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਸ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪੇਸ਼ ਹਨ ਰਾਣੀ ਰਾਮਪਾਲ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅੰਸ਼, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਸੰਘਰਸ਼ ਭਰਿਆ ਤੇ ਲਾਜ਼ਵਾਬ ਸਫਰ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਮੇਰਾ ਸਫਰ ਬੇਹੱਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਭਰਿਆ ਤੇ ਲਾਜ਼ਵਾਬ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕਈ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੋਚ ਦੌੜ ਦੌੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ, ਗੁਆਂਢੀ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਹਾਕੀ 'ਚ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਹ ਬਾਹਰ

ਜਾਵੇਗੀ ਛੋਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਵੇਗੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਲੈ ਆਵੇ।

ਹੁਣ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਬਤਾ ਸੋਖਾ ਲਗਦਾ ਪਰ ਉਦੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਚੁੱਭਦੀਆਂ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ।

ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਅੜੀ ਰਹੀ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅੱਗੇ ਜਿਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਹ ਮੰਨ ਵੀ ਗਏ ਕਿ ਚਲੋ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਇੱਥੋਂ ਸਾਹਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮਾਹੌਲ ਇਹੋ-ਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਮੰਨੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਇੰਨਾ ਖੇਡ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਕੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਾਹਬਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਜੋ ਮੇਰੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਲਾਇਆ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 7-8 ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ, 3 ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ

ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਖੇਡ ਕੀਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਇਦਾਂ ਹੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਪ੍ਰੈਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਾਹਬਾਦ 'ਚ ਹਾਕੀ

ਸ਼ਾਹਬਾਦ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਖੰਡਾਨਾਂ ਲਈ ਗੜ੍ਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੰਡਾਨਾਂ ਹਾਕੀ ਖੇਡ

ਅਰਜੁਨ ਐਵਾਰਡ ਲਈ ਤੇ 17-18 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਭੀ ਐਵਾਰਡ ਹਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਸਬਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਹਬਾਦ ਤੋਂ ਹਾਂ।

ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ

ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ

ਭਰੋਸਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨਾ ਤੋਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮਾਧੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮਾਧੇ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਣ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ, ਮੁਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਸੰਜੀਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣ

ਰਾਣੀ ਦੇ ਪਿਤਾ

ਰਾਮਪਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਨ ਤੇ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਕੇ ਘਰ ਗੜਾਂਗਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਕੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਰਾਣੀ ਨੇ ਹੀ ਜਿਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ। ਅੱਜ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਰਾਣੀ ਨੇ ਹੀ ਜਿਦ ਫੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਣੀ ਪਈ। ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸੁਣੀਆਂ, ਸਭ ਸਹਿਣ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ ਇਸ ਗਰਾਊਂਡ 'ਚ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਸਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਆਉਣਾ।"

ਰਾਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਂ-ਪਿਉਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਨੁਮਾਈਦੇ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿਕਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਮਪੀਐਮਐਲਈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿੱਖਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਬਿੰਬੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲਕੀਰ ਇੱਨੀ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਗੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਜਨਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਕਮ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ

ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੁਧੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਤੈਆ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਵੀ ਬਦਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਂਸਲਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਨੁਮਾਈਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ।

ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਸਰਦਾਰਪਤੀਪੁੱਤਰ ਹੀ ਨੁਮਾਈਦੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੰਗੋਂ ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਬਿਛਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ 'ਸਰਪੰਚਮੈਂਬਰ' ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਨੁਮਾਈਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ।

ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋ ਰੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸਗੋਂ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੱਤ ਹੇਠ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਕੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਜ ਜਾਂ ਹੋ ਗਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਲੁਪਤ ਹੋਣਾ ਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨ ਮੁਹਿਮ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਲਾਂਘਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਲਈ ਸਰਧਾ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੁਖਾਵੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਕਰੁੰਤੀ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਉਪਰ ਦੀ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵਧਾਏ ਹੋਣਾਂ ਸਰਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਤਣਾਂ ਘਟੇਗਾ, ਉਥੋਂ ਵਪਾਰ ਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਰਿਸਤਿਆਂ ਰਹੀ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਖੁਸ਼ਗਲੀ ਵੱਲ ਵਧਾਣਗੇ। ਇਉਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਤੇ ਅਮਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੀ ਖੁਬਸੂਰਤ ਸਮੁੱਲੋਚਨਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਮੁਹਿਮ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਅਫੋਸਸਨਾਕ ਹੈ।

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘੇ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਸਰਤ ਸੀ ਕਿ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਅਤੇ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਲਾਹਾਂ ਨਾਨਕਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬ ਸਾਂਝਾ ਪੰਡਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਟੇਕਤਾ ਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਡਾਲ ਸਜਾਉਣ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਰੋਤ੍ਰਾਂ ਰੁੱਧੋਈਆ ਵੀ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਸਜੇ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੱਖ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਬਾਰ ਨਿਵਾਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਸਟੋਂਜ਼ ਤੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਪੰਡਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੇ ਪੰਡਾਲ ਲਈ ਭਾਰੀ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਲੇ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮੱਧ-ਗੁਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਂਘੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਮਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ 7 ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮਾੜੇ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਨੂੰ ਅਮਨ ਦਾ ਸੁਨੋਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਲਾਂਘੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਪੱਧਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਲਾਂਘੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹੋ ਉਮੀਦ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਹੀ ਪਾਸੀ ਅਮਨ

ਸੰਜੀਵ ਰਾਂਡੇ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੀ ਸਰਜਾਮੀਨ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਫਰ ਲਈ ਵਧੀਆ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਕਰੋਗੀ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਆਸੀਂ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਹਿਸਤਗਰਦੀ ਕਾਰਨ 125 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਮਹੱਰੀ ਹਕਮਤ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਿਜਾਮ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸੈਰ-ਸਫਰ ਵਧਣ ਸਦਕਾ ਆਰਥਿਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੀ ਵਧੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੁਵੱਲੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਤੀਜਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਹੌਰ,

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 22 'ਤੇ)

ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ 9 ਅਤੇ 12 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਰੱਖ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਠੀਕ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹੀ ਲਚਮਣ ਰੇਖਾ ਉਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਪੰਡਾਲ ਸ਼ਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਮਸਵਰਾ ਵੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਪੰਡਾਲ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਣ ਵੀ ਆਉਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਨੇਤੇ ਜਾਂ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੋਨ ਆਪਣਾ ਪੰਡਾਲ ਸ਼ਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਡਾਲ ਲਈ ਕੀਤੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਖੇਚਲ ਨੂੰ ਜ਼ਜਰ ਅੰਦਰਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਮੇਤ ਸੰਗਠ ਦਰੀਆਂ ਉਪਰ ਬੈਠੇਗੀ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪੰਡਾਲ ਸ਼ਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਡਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਹੋਣੇ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਚੂਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸੱਤ ਵੱਜੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਡਾਲਾਂ ਦੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਤੋਂ ਹੁਣ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਹੋਣੇ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਲਾਂਘੇ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਚੂਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸੱਤ ਵੱਜੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਧਿਰ ਨੇ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।' ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੇਟਾਂ ਖਾਤਰ ਹੋਣੇ ਵੱਡੇ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝਦੇ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?

ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚਾਅ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਮਨ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਹਿਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਖਿੰਡੇ ਦੇ ਲੋਕ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਨਾਮਤੀ ਬਾਰਤ ਵਾਂਗ ਚਾਅ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਿਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਮੀਨ-ਮੇਖ ਕੱਢ ਰਿਹੇ ਹਨ।

ਤੈਜ਼ੀਨ ਦੀ ਡਾਇਰੀ - ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਵਾਰਤਾਲਾਪ

(ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆ, ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਪਦ੍ਧਤੀ)

ਤੈਜ਼ੀਨ ਨਕਸਬੰਦੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਵਿੱਚ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਲਗਭਗ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾਕੇ 360 ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਹੋਏ। ਜਿਥੇ ਕਾਜੀ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਲਕੀਰ ਦੇ ਫੁੱਕੀਰ ਵਾਲੀ ਨਿੰਦਾ ਅਪਣਾ ਉਪਰ ਹੋਏ ਹੋਏ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਇਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੇਟ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਰੀਆ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕੇ ਇਨਸਾਨੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੰਬਾਂ ਦੇ ਅੰਧਾਰ੍ਥੀ ਰੱਟਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀਗ "ਤਜਹੁ ਸਿਆਨਪ ਸੁਰਿ ਜਨਹੁ ਸਿਮਰਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ" ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਲਾਹ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਲਾਹ ਦੀ ਸਾਜੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਵੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮੁਲਿਆਂ ਦੀ ਈਜ਼ਾਦ ਹੈ।

ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਸੌਕੀਨ ਸਨ, ਉਹ ਅਸਿਹੇ ਕਿਰਿਆਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਣ ਸੰਬੰਦੀ ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਬਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰੈਸ਼ ਕਬੀਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਕਾਹ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕੁਡੀਆਂ ਲੋਕਗੀਤ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਕੁਡੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਗੀਤ ਗਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਜਨ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਤਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ "ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸੋ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਗਾਓ, ਅਲਾਹ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਸਿਹਰ ਕਰੋ"।

ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਪਿਆਰੇ ਕਾਜੀ, ਦੇਖੋ ਪ੍ਰੋਫੇਟ ਮੁਹੰਮਦ ਕੁਡੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਸਿਹਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਜੋ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਨੂੰ ਕੁਫ਼ਰਤਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੈ, ਪਿਆਰੇ ਕਾਜੀ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੋਫੇਟ ਮੁਹੰਮਦ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਿਖਦੇ?"

ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ, ਕਾਜੀ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਅਪਣਾ ਸੀਸ ਅਦਬ ਨਾਲ ਝੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਪੁਰਵਕ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ "ਯਾ ਰਥੀ ਇਨਾਲ ਤੁਰਾਹੁ ਫਿਲ ਕਾਲਬੋਇਲ ਰਥਾ" ਭਾਵ "ਉਹ ਪਤਸਾਹ, ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁੱਦ ਅੱਲਾਹ ਹੋ, ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸਿਹਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਸਕਾਂ" ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਜੀ ਦਾ ਗਲ ਭਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਭਿੰਜੇ ਨੈਣਾ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਅਪਣਾ ਸੀਸ ਗੁਰੂਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਉਪਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਾਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਅਧਾਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਦਿਤੀ "ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ, ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ, ਕਰਤਾਰ ਚਿੱਤ ਆਵੇ"।

ਫਿਰ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ "ਪਿਆਰੇ ਕਾਜੀ, ਤੇਰੀ ਸੀਸ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਮੰਜੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਤੇਰੇ ਸਾਥੀ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਸਜਾ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਅਮਲ ਦਰਾਮਦ ਕਰੋਗੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰੁਂਖ ਦੇਖਕੇ ਉਹ

ਗੁਗਲ ਨੇ '2020 ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਡਮ' ਮੇਬਾਸੀਲ ਐਗ ਨੂੰ ਪਲੇਅ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਆਈਟੀ ਬੇਤਰ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਕੰਪਨੀ ਗੁਗਲ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪਲੇਅ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ '2020 ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਡਮ' ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਗਲ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਾਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਗਲ 'ਤੇ ਦਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਆਈਸਟੈਕ' ਵੱਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਐਪ ਨੂੰ ਲੰਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਨਣ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੇ ਫੀਜ਼ੀਪੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਰਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਐਪ ਰਾਹੀਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰੈਫਰੈਂਡਮ 2020 ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਵਾਸਤੇ ਵੇਟ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਇਸ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਡੀਆਈਟੀਏਸੀ ਲੈਬ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਪ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ ਦੀ ਯੋਗ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਐਪ ਰਾਹੀਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੋਟਰਾਂ

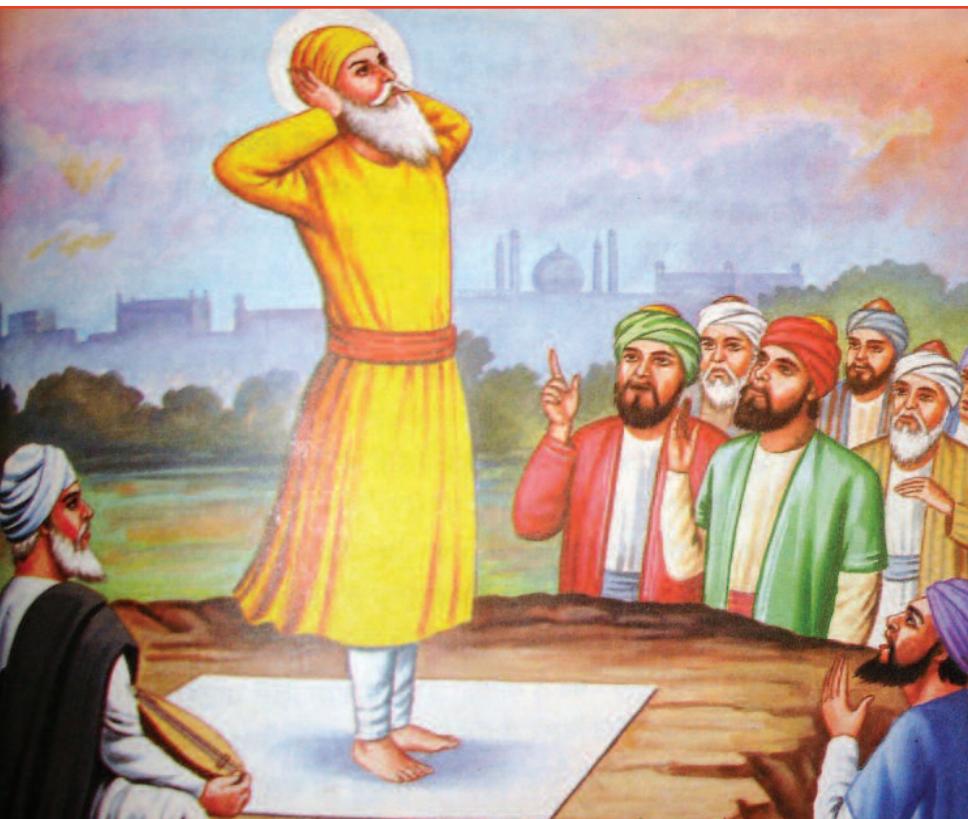
ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਬੋਲਣ, ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਕੁਫ਼ਰਤਾ ਦਾ ਫਤਵਾ ਜ਼ਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਫਤਵੇ ਦਾ ਅਮਲ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੀਸਨਿਵੰਜੀ ਮੰਜੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚੋਗੇ" ਜਿਵੇਂ ਪੁਸ਼ਿਆਰ ਤੌਤਾ ਖੜਕਾਕੇ ਕੱਚੇ-ਪੱਕੇ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੰਵੇਂ ਗੁਰੂਜੀ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਪਰਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਰ ਧੰਨ ਹਨ ਗੁਰੂਜੀ, ਧੰਨ ਹਨ ਗੁਰੂਜੀ ਦੇ ਚਰਨ "ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਗੁਰੂ ਸੌ ਬਾਨੂ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਮ" ਗੁਰੂਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਛੁਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੇ ਕਾਜੀ ਦਾ ਮਨ-ਤਨ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਗੁਰੂਜੀ ਦੀ ਸਿਹਰ ਦੇ ਸਨ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕਾਜੀ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ

ਹੋਈ ਮੁੱਠੀ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਲੰਬੀ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕੌਂਢਾਂ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਪੂਰੇ ਸਾਫ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਬੱਲ ਕੱਟੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕਿਉਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?"।

ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਚੁਕਿਆਂ ਹਾਂ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੱਜੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣਾ, ਨਰਕ ਦੀ ਅੱਗ ਲਈ ਲੱਕੜ ਵਰਗ ਹੈ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹੇ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੇ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨੀ ਸਿਰਫ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਵੱਲ ਹੀ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ"।

ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਾਜੀ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ

ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਸਭ ਭੈਰੋਂ-ਭੈਰੋਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਾਲ-ਸੁਰਖ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਚੀਰ-ਫੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਮਰੋਤੜੇ ਹੋਏ ਬੇਤਾਬ ਹੋਣ, ਪਰ ਬੇਖੋਂਦ ਕਾਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂਜੀ ਪਾਸ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ "ਹੋ ਬਖਸ਼ਦ ਗੁਰੂ, ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਹਉਮੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਦ"।

ਗੁਰੂਜੀ ਮੁਸਕਰਾਏ ਤਾਂ ਕਾਜੀ ਰੁਕਨ-ਉਦ-ਦੀਨ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲ ਬੇਖੋਂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸੱਕ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇ। ਅਜੇ ਭੀ ਕਾਜੀ ਦੇ ਮੰਨ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲ ਕੇ ਕਾਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕਾਜੀ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਖਾ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਦ ਕਰ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੁਹਾਵਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੁਹਾਵਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੁਹ

ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਦਾਨ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ

ਉਤਰ-ਪੱਛਮ ਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਫਾਰਸੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜ-ਆਬ ਅਰਥਾਤ ਪੰਜ-ਪਾਣੀ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ, ਬਿਆਸ, ਰਾਵੀ, ਚਨਾਬ ਅਤੇ ਜੇਹਲਮ ਹਨਾਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਰਕਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। 1947 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਧਰਮ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋ ਇਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ।

ਲਗਭਗ 14 ਕਰੋੜ ਵਸੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਇਹ (1) ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ, (2) ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ (3) ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਕਾਰ ਹਨ।

1. ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ :-

ਇਹ ਪਾਂਡਿਸ਼ਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਸੋਂ ਲਗਭਗ 10 ਕਰੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਖ ਸਾਰੋਕਾਰ ਗਰੀਬੀ, ਅਨਪੜਤਾ, ਵਧ ਵਸੋਂ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਆਦਿ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਲ ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ।

ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸੀ, ਈਮਾਨਦਾਰ, ਸਮਰਪਿਤ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂ ਅੰਗੇ ਲਿਆਉਣੇ ਪੈਂਧਗੇ।

2. ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ :-

ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਥੇ 3.5 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਵਸੇ ਹਨ। ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨਸੋਂ ਅਤੇ ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਆਦਿ ਮੁਖ ਸਾਰੋਕਾਰ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਂ ਅੰਗੇ ਲਿਆਉਣੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ।

3. ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ :-

ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸੀ ਦਾਤਾਂ ਤੋਂ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ, ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਹੋਰ ਅੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂਧ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲ ਕਿਸ ਖਾਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਕਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਕੇ. (7 ਲੱਖ), ਕੈਨੇਡਾ (5.5 ਲੱਖ), ਯੂ.ਐਸ. ਏ. (2.5 ਲੱਖ), ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ (1.5 ਲੱਖ), ਮਲੇਸ਼ੀਆ (50 ਹਜ਼ਾਰ) ਪੰਜਾਬੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਲਗਭਗ ਹੈ।

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਓ) ਗੁਲਢ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ

(ਅ) ਗੋੜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ

(ਉ) ਗੁਲਢ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਹੱਲ : - ਅਰਬ ਵਿਚ (ਮਿਡਲ ਈਸਟ) ਪਰਸੀਅਨ ਗੁਲਢ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਭਾਗ ਗੁਲਢ ਅਖਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 6 ਦੇਸ਼ ਹਨ। ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਬ, ਯੂ.ਏ.ਈ., ਬਹਿਰੀਨ, ਕਤਰ, ਕੁਵੈਤ ਅਤੇ ਷਼ਾਮਾਨ ਇਹਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਨਸਾਹ

ਹਨ। ਗੁਲਢ ਵਿਚ ਐਕਸਪਾਏਰੇਟਸ (ਕਾਮੇ) ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਘੱਟ-ਪੜ੍ਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਉਜ਼ਿਲ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਆਦਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਤਨਖਾਹ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੰਟੇ, ਛੁਟੀਆਂ, ਸਹੂਲਤਾਂ, ਮੌਤ/ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਆਦਿ ਮੁਖ ਸਰੋਕਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਲਾਂ/ਅੱਕਤਾਂ, ਵਧੀਕੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇਸੀਗੋਸ਼ਨ ਐਕਟ 1983 ਹੈ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਅਸਰਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ੍ਰੋਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਭ ਪੰਚਾਉਣਾ ਹੈ।

ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਲ :-

ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਢ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅੰਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :-

1. ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਢ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਰਿਕਰੂਟਿੰਗ ਅਦਾਰੇ ਪੂਰਾ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਕਿਆ ਕੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਢ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਨਖਾਹ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੰਟੇ, ਸਹੂਲਤਾਂ, ਛੁਟੀਆਂ, ਮੌਤ/ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਮਦਦ, ਉਥੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਹੱਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਅਗਾਊ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ, ਛੁਟੀਆਂ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੰਟੇ, ਸਹੂਲਤਾਂ, ਐਕਸਾਂਟ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਮਦਦ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਯਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ।

4. ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅੰਬੈਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾ ਸੌਂਪਰਕ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5. ਗੁਲਢ ਵਿਚ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ

ਸੇਫਟੀ, ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਅਦਾਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਗੋਗਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ :-

1. ਸਿੱਖ ਪਹਿਚਾਣ (ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ) :-

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਤਰੀ ਲਗਭਗ 550 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜ ਕਰਾਰ ਰੱਖਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕੇਸ, ਕੰਘਾ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕੜਾ ਅਤੇ ਕਛਹਿਰਾ ਹਨ। ਕੇਸ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਗੋਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਈ ਭੁਲੇਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 9/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਆਤਮਕ ਹਸਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੁਖ ਕਾਰਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸਿੱਖ ਮੁਖ ਸ਼ਰਕਾਰਾਂ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਗੋਗਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਸਲੀ

ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਵਰਤਾਵੇਂ ਕਰਕੇ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਰ ਮੁਕਿਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਵੱਖਵਾਦੀ, ਹਿੰਸਕ ਸਿੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣੋ-ਹੁਣੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪਬਲਿਕ ਸੇਫਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਭਤਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 31 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਘੰਟ ਗਿਣਤੀ ਰੋਮਾਨੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਸੋਂ ਲਗਭਗ 2 ਫੌਜਿਸਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਈਰਖਾ ਕਾਰਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੇ।

3. ਹਿੰਸਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ :-

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਦੀ ਬੁੱਲੀ ਵੱਡੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਘੰਟ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਇਹ ਲਗਭਗ 7 ਫੌਜਿਸਦੀ ਅਤੇ 5 ਲੱਖ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਿੱਖ ਹਨ। 250 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਰੋਧਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀ ਘੰਟ ਗਿਣਤੀ ਰੋਮਾਨੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਸੋਂ ਲਗਭਗ 2 ਫੌਜਿਸਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ

A KAVI RAZ FILM

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕ
ਜੇਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

RELEASING WORLDWIDE
FEBRUARY 21ST, 2020

SARABHA

CRY FOR FREEDOM

AVIRAJ STUDIOS & KAVI RAZ STUDIOS PRESENTS

PRODUCERS: ARVIND SINGLA, KULDEEP SHARMA, VEEPASHA KASHYAP, DR. SARBJIT HUNDAL

STARING: JAPTEJ SINGH | MUKUL DEV | KAVI RAZ | JASBIR JASSI | JASPINDER CHEEMA | MALKEET RAUNI

MAHABIR BHULLAR . EXECUTIVE PRODUCER: SWARAN SINGH DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY (INDIA): INDERJIT BANSEL

DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY (USA): AARON C SMITH EDITED BY: HARPER GAHUNIA

COSTUMES DESIGN: SUNNY BINNING BACKGROUND SCORE: SHEZAN SHEIKH PRODUCTION DESIGN: ASHISH KAUSHAL

POST PRODUCTION - PIXEL D STUDIOS | WRITTEN & DIRECTED BY: KAVI RAZ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal

D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppaldental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੇਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰ੍ਹੋਗਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

ਫਰੀ ਡਿਲੀਵਰੀ

Haller's PHARMACY • Since 1957

* Free Delivery * Open 7 days a week
* \$5 credit on over-the-counter products for newly transferred patients

* ਅਸੀਂ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਤੇ ਨਿਊਆਰਕ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਦਵਾਈਆਂ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

* ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਚੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਅਸੀਂਆਪ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਤਾ ਇੱਥੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ।

* ਦਵਾਈਆਂ ਨਕਦ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਫਾਰਮੇਸੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰੇਟ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮੈਚ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਕ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਫਾਰਮੇਸੀ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

(510) 797-2772

37323 Fremont Blvd, Fremont, CA 94536

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹੰਗੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਰੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Raja King of Sweets Now Presents
New Introducing Chaat Corner
Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT   • FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)   • KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

Moon Indian Cuisine
510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੁਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812
www.moonindiancuisine.net

OAKLAND

ਨਵੇਂ ਆਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
NEW TRUCK SALES

Direct 510-577-5509 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8099 S COLISEUM WAY, OAKLAND, CA 94621

ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਭੁਖਿਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਤ

ਸਾਬਕਾ ਖਜਾਨਚੀ ਫਰੀਮਾਂਟ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ

510-305-8351

ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ
ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

Gurpal
Singh
Hansra

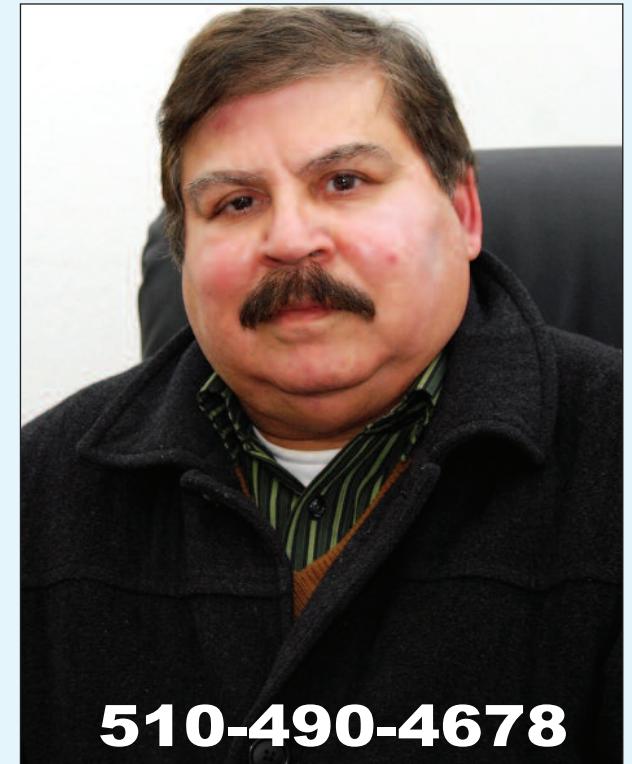
ਸ.ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹਿਸਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ
ਦੀ ਜਾਣੀ ਪਹਿਲਾਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ
ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

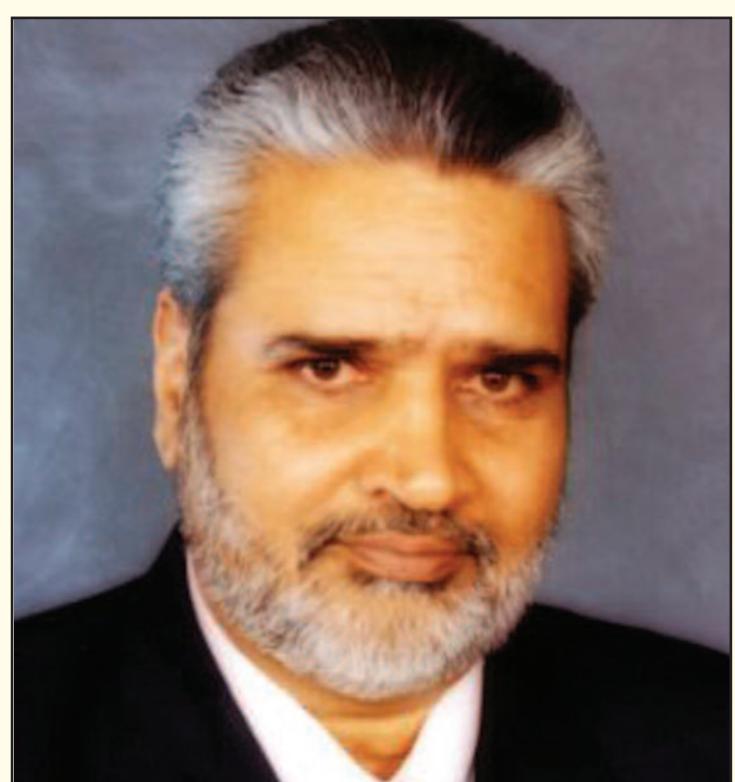
ਇਦਰਜੀਤ
ਸਿੰਘ
ਧਿਦ

ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ,
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ
ਦੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ
ਸ਼ਖਸੀਅਤ

510-490-4678

ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਜੈਸ ਢਿੱਲੋਂ

510-378-5377

“ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਲੱਖ ਪਰਦੇ ਨਾਲ”

ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਜਿਸ ਧਰਮ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਖਾਸ ਲਗਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਤੇ ਜ਼ਰੂਰਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਧਰਮ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜ ਖਾਤਰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਨੀ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਧਰਮ ਉਤੇ ਜਿਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਖੋਜ ਹੋਵੇ ਪਰ ਧਰਮ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਰਬਕ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਲੋਚਨਾ ਪੱਖ ਸੱਖਣਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੰਭੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇਂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਾਲ 2006 ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨੀ ਦਾਹਵਾ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਆਇਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਲਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਾਲਤ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਪ੍ਰੋਨੋਟ

ਉਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਕੋਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਸਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੋਸ ਦੀ ਧੈਰਵਾਈ ਮੁਤਵਫ਼ੀ (ਮਿਤਕ) ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਐਂਰਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਐਂਰਤ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਕੋਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਖੱਬੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸਦਾ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪਣੇ ਦੁੱਖ ਸੁਖ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਰ ਪੇਸ਼ੀ ਉਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਕਤ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਉਤੇ ਉਹ ਸੌਂਨ੍ਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਲੱਗ ਲੱਗ ਕੀ ਕਿ ਸੌਂਨ੍ਹ ਮੇਰੇ ਕੋਸ ਨਾਲੋਂ ਮੇਰੀ ਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਪਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਦੱਸ ਪਈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਾਂਗ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਸੌਂਨ੍ਹ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਮਾਤਾ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੇ ਮੁਖੋਟੇਬਾਜ਼ਾ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਸਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਸ਼ਰੋਅਮ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਉ।”

ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲਾਲਚੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕੀ ਖੁਸ਼

ਬਠਿੰਡੇ ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਜੋ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਕਾਬਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬਾਰ ਪਸੰਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੜਕੇ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਅੰਗੇ ਗੱਲ ਚਲਾਉਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਛਕਾਂਗੇ। ਵਿਆਹ ਪੁਰਨ ਗੁਰ ਮਰਿਯਾਦਾ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੰਖਵਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਬਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਗਰ ਮਾਣਤਾਣ ਕਰਾ ਲਵਾਂਗੇ, ਉਹ ਵੀ ਪਰਦੇ ਨਾਲ। ਤੁਹਾਡੀ ਲੜਕੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਰਾਜ ਕਰੂ।”

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਸੌਂਨ੍ਹ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਮਾਤਾ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੇ ਮੁਖੋਟੇਬਾਜ਼ਾ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਸਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਸ਼ਰੋਅਮ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਉ।”

ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲਾਲਚੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕੀ ਖੁਸ਼

ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸਤਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਦੇ ਨੇ ਕਿ ਵਿਆਹ ਉਤੇ ਖਰਚ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲੀਲ ਐਡਵੋਕੇਟ

98781-70771, 94173-52272

ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਗਏ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ... ਕਦੀ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖ ਨਾ!” ਲੀਨਾ ਨੇ ਸੱਲ੍ਹ ਦੇ ਨੇਤੇ ਆ ਕੇ, ਅਪਣਾ ਨਰਮ ਸੁਨਹਿਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਿਰ ਉਸਦੇ ਮੌਦੇ ਉਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੱਘ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਦੇਂਦੇ ਰਿਅਕਾ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪਾਲੇ ਹੀ, ਵਗਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹਸਨ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਨਿਖਰਿਆ ਹੋਇਆ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਿਨ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਜਦੋਂ ਢਾਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਲਾਲ-ਸੁਰਖ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਰਜ ਦਾ ਗੋਲਾ ਟੁੱਟ-ਟੁੱਟ, ਤਿੱਤਕ-ਤਿੱਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਉਤੇ ਖੰਲਰਾਜ ਜਪਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਲ੍ਹ ਤੇ ਲੀਨਾ ਦਰਿਆ ਕਿਨਾਰੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਰੱਸਨੀ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਰਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਸ ਸਾਮ ਲੀਨਾ ਨੇ ਸੱਲ੍ਹ ਸਾਹਵੇਂ ਇਹ ਅਣਹੋਣੀ ਇੱਛਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਲੀਨਾ ਉਤੇ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੇ... ਅਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸੱਲ੍ਹ ਨੇ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਲਾਲ ਮੱਛੀ ਦੇਖੀ, ਜਿਸਨੇ ਇਕ ਤੈਰੇਦੇ ਹੋਏ ਕੇਤੇ ਨਿਗਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਦੀ ਸਾਂਤ ਸਤਹਿ ਉਤੇ ਹਾਲਚਲ ਮਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੱਲ੍ਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗ—ਕੌਣ ਜਾਣੇ।

ਫਿਲਮ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਏ।... ਤੇ ਉਜ ਵੀ ਹਾਲ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਵੱਲੋਂ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਤੂੰ ਇੱਗੀ ਸੋਚਦਾ ਰਹੇਂਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਲੀਨਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਾਂ ਤੇ ਚੁੰਮ ਲਵਾਂ... ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੋਵਾਂਗੀ ਕਿ ਕਾਸ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਣੇ।” ਟਿੱਕ ਖੰਭਕੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੱਗੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਲੀਨਾ ਸੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਿੰਗ ਗਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ”ਇਹ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ, ਲੈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕਤ ਲੈ ਸੱਲ੍ਹ... ਤੇ ਇਹ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ, ਚੁੰਮ ਲੈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਣੇ।”

ਫਿਲਮ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਏ।... ਤੇ ਉਜ ਵੀ ਹਾਲ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਵੱਲੋਂ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਤੂੰ ਇੱਗੀ ਸੋਚਦਾ ਰਹੇਂਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਲੀਨਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਾਂ ਤੇ ਚੁੰਮ ਲਵਾਂ... ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੱਚਾ ਸੋਚ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਦਾ ਅਫਸੇਸ ਹੋਣਾ ਸੀ।... ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਜਿਵੇਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਦਾ ਉਸਦੇ ਵੇਖਾਂ ਉਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੀਨਾ ਨੇ ਸਾਇਦ ਸਾਲਾਹੂਦੀਨ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਅਖਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਇਦ ਸਾਲਾਹੂਦੀਨ ਦੀ ਵੀ ਸੋਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸਾਲਾਹੂਦੀਨ ਉਸਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਰਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਥੋਂ ਸੱਲ੍ਹ ਦੀ ਵੀ ਸੋਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਾਹੂਦੀਨ ਦੀ ਵੀ ਸੋਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਾਹੂਦੀਨ ਨੇ ਲੀਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇਤੇ ਚਿੱਚ ਲਿਆ। ”ਉਹ ਮੈਂ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਜੇ ਸੱਚਾ ਸੋਚ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਦਾ ਅਫਸੇਸ ਹੋਣਾ ਸੀ।... ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਜਿਵੇਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਦਾ ਉਸਦੇ ਵੇਖਾਂ ਉ

ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵਿਰਸਾ, ਰੋਗ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ

ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੀ ਦਾਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਲਗ ਰਹੀ ਢਾਹ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਣ ਅਤੇ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਢਾਹ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਨ ਰਾਹ ਵੀ ਤਲਾਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਧਨ ਵੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਗੱਲ ਅਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਪਾਂਦੀ। ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਰਾਹ ਤਲਾਸੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣੇ ਹੀ ਆਸਾਨ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦੀ ਵੀ ਘੋਂਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲੋਂ ਟੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਦਿਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਵਾਂਦਾਂ ਕਾਰਣ ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲੋਂ ਟੱਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਵੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ 'ਉਚ-ਪਧਰੀ' ਭਾਸ਼ਣ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਭਾਸ਼ਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਬਿੱਧਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣੇ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਆਗਆਂ, ਧਾਰਮਕ ਮੁੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਲਈ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਦਾਤ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਛਕਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਛਕਦਾ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਪੁਰ ਕਿੰਤੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲੈਂਦੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਨੀਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਜੋਤਾਂ ਨੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਸਤੁਵੁਂ ਤਕਰੀਬਾਨ ਦੋ ਸੌ ਤੀਹ ਵਰਤੁਆਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ (ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ) ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਐਵੇਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੀ ਭੰਡੀ ਬੁਝਾਉਣ ਕਾਰਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਡੁਬਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ, ਜੋ ਰਾਜਸੰਤੱਤ ਦਾ ਸੁਖ ਮਾਨਣ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਸੁਰੂਪ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਬਣੇ ਸਨ, ਸਿੱਖੀ ਸੁਰੂਪ ਨੂੰ ਤਿਲਾਜ਼ੀਲੀ ਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਾਨ ਪੈਸ਼ ਹਜ਼ਾਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਜਾਨ ਹੀ ਇਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਇਮ ਹੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੁਭਾਉਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਦਰੋਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਸੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੋਚ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ, ਪਖਿਡਾਂ ਅਤੇ ਜਥਰ-ਜੁਲਮ ਦੇ ਵਿਤੁਧ ਜੁਝਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਸੰਤੱਤ ਨੇ ਸੁਦਾ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਨਕਸਾਨ ਪੰਚਿਆਇਆ ਹੈ।

ਕਬੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਡੁਬਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ, ਜੋ ਰਾਜਸੰਤੱਤ ਦਾ ਸੁਖ ਮਾਨਣ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਸੁਰੂਪ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਬਣੇ ਸਨ, ਸਿੱਖੀ ਸੁਰੂਪ ਨੂੰ ਤਿਲਾਜ਼ੀਲੀ ਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਾਨ ਪੈਸ਼ ਹਜ਼ਾਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪਾਸੋਂ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ

ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਕਿ 'ਰਾਜ ਜਿਨਾਂ ਨਹਿ ਧਰਮ ਚਲੈ ਹੈ', ਪਰ ਹਾਲਤ ਗੁਆਹ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਜੋ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਅਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅੰਸੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲੋਂ ਟੱਟ ਨਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਪਰਪਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ

ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਿਆਂ ਇਕ ਥਾਂ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਰਧਾ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸੰਤੋਖਸਰ' ਦੀ ਗਾਰ, ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਹੇਠ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਦੇ, ਚਾਰ ਵਰਨਾਂ ਦੇ, ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇ, ਚਾਰ ਚੱਕਾਂ ਦੇ, ਚਾਰ ਮੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਤੇ ਚਾਰ ਆਸਰਮਾਂ ਦੇ। ਇਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕਿਸੇ ਖਸ ਕੂੰਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਦੋ-ਦੋ (ਪੂਰਬ-ਦੱਖਣ, ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ, ਪੱਛਮ-ਉਤਰ) ਅਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ) ਕੁੰਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਦ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨੀਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਦੇ ਗ੍ਰੰਬਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਦਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਹੇਵਰ ਵਿਚ ਕਮਲ ਫੁਲ ਵਾਂਗ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਿਸੀਪਲ ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜਿਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਪਨਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਕਤੀ (ਰਾਜਨੀਤੀ), ਭਗਤੀ (ਧਰਮ) ਦੀ ਨਿਗਾਹਾਨ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਖਤ (ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ) ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਸਿੱਖ ਸਕਤੀ (ਸੱਤਾ) ਹਾਸਲ ਕਰ, ਉਸਦੇ ਨੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਗਤੀ (ਧਰਮ) ਨੂੰ ਨਾ ਭੁਲ ਜਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹਟਵਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਰੱਖ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਨਾ ਦੇਵੇ।

ਸ਼ਕਤੀ (ਰਾਜਨੀਤੀ), ਭਗਤੀ (ਧਰਮ) ਦੀ ਨਿਗਾਹਾਨ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਖਤ (ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ) ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਸਿੱਖ ਸਕਤੀ (ਸੱਤਾ) ਹਾਸਲ ਕਰ, ਉਸਦੇ ਨੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਭਗਤੀ (ਧਰਮ) ਨੂੰ ਨਾ ਭੁਲ ਜਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜਿਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਹਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਹਾਪਨਾ ਦੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

...ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਤਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਅੱਜ ਹੋ ਕੀ

ਸਾਡੇ ਕਾਇਕ, ਲੋਕ ਕਾਇਕ, ਲੋਕ ਰਤਨ ਹਨ

ਪਿਛਲੇ ਕਥ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਨਾਇਕ ਦਾਮੇਦਰ ਸਾਵਰਕਰ ਦਾ ਨਾਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ 1937 ਵਿਚ ਹਿੰਦੁ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਗੂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

1883 ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਸਾਵਰਕਰ ਸ਼ਾਮ ਜੀ ਕਿਸ਼ਨ ਵਰਮਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੜ੍ਹਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਫਰੀ ਇੰਡੀਆ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸਬਧਾਨ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਦੀ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਦਿ ਫਸਟ ਵਾਰ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਸ' ਲਿਖਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ 1857 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਉਤੇ ਬੰਦਿਸ਼ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੈਡਮ ਭੀਖ ਜੀ ਕਾਮ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਫਰਾਂਸ, ਜ਼ਰਮਨੀ ਤੋਂ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਛਪੀ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਵਰਕਰ ਨੇ 1857 ਵਿਚ ਹੋਏ ਗਦਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ 'ਗਦਰ' ਸਬਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਸਾਵਰਕਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਏਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੰਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ (ਅੰਗਰੇਜ਼) ਫਿਰਕੂ ਪਾਤਾ ਵਧਾ ਕੇ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 1910 ਵਿਚ ਸਾਵਰਕਰ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਟਾਰ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਫਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਉਤੇ ਦੋ ਮੁੱਕੜਾਂ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਉਮਰ ਕੈਂਦ (50 ਸਾਲਾਂ ਲਈ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਉਮਰ ਕੈਂਦ (50 ਸਾਲਾਂ ਲਈ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਡੇਮਾਨ ਦੀ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਕੰਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਭੜਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਸੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਾਵਰਕਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕਿਰਦਾਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ।

ਸਾਵਰਕਰ ਜੁਲਾਈ 1911 ਵਿਚ ਸੈਲੂਲਰ ਜੇਲੂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਦੋ ਵਿਚ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 14 ਨਵੰਬਰ 1913 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੁਸਰਾ ਮੁਆਫ਼ੀਨਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦਿਆ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਮਾਇਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ (ਦੇਸ਼ ਦੇ) ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ।" ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਾਹੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।"

1913-14 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਬਗਾਵਤ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸੈਕਟਰੇ ਗਦਰੀ ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਕੜਮੇ ਚਲਾਏ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਕੜਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ ਕੇਸ ਵਿਚ 13 ਸੰਭਰ 1915 ਨੂੰ 24 ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਚੁੱਘਾ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਬਸ ? ਏਨਾ ਈ ਜ਼ੋਰ ਸੀ?" ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿਸਰਾ, ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ

ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਗਦਰੀ ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਖਖਰਾਣਾ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ 'ਉਹ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਪਾਠੀਆਂ ਵਾਂਗ ਗਦਰ ਗੁੰਜ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਜ਼ੀ। ਜਦੋਂ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਭਾਂ ਨੂੰ ਉਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ "ਅਜੇ ਬੱਚਾ ਹੈ ਤੇ 'ਜੁਰਮ' ਇਕਬਾਲ ਨਾ ਕਰੇ" ਤਾਂ ਸਹਾਤ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, "ਮੈਂ ਇਸ ਦੁਸ਼ਟ ਬੇਗਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਲਕਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਚਮਤੀ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।" ਜੱਜ ਨੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਈਹੀ ਬਿਅਨ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਂਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਸਹੀਦ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਭਾਂ

land) ਹੈ। ਸਾਵਰਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਾਈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਇਸਾਈ ਬਣੇ) ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਬਾਬਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਧਾਰੀ ਪਿੱਤਰ ਭੂਮੀ (ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮੀ) ਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਭੂਮੀ ਨਹੀਂ (ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਮ ਭੂਮੀਆਂ ਮੱਕਾ ਮਦੀਨਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਾਈਆਂ ਦੀ ਯੂਰੋਪੀਨ ਰੌਮ ਆਦਿ); ਇਸ ਲਈ, ਸਾਵਰਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਾਈਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਬਾਬਾਬਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸੱਫੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਆਧਾਰੀ ਧਰਮ-ਭੂਮੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਤਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਝਗੜਨ ਪਏ ਬਖੇਡਿਆਂ ਮੋਹਿਨੀਆਂ। 14 ਫਰਵਰੀ 1915 ਵਿਚ ਛਪੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਗੁੰਮਨਾਮ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਅਪਸ ਵਿਚ ਲੜਕੇ ਝੂਗ ਚੌਂਕ ਕੀਤਾ, ਸਾਰਾ ਮੁਲਕ ਬਰਬਾਦ ਕਰਾ ਗਏ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀ ਆਗੂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਏਕਤਾ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਤੇ ਆਪਸੀ ਭਾਈਸਾਰੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧਰਮ ਦੀ ਸਰਬਉਚਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਖੂਦ ਯਾਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੂਦ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਗਰਾ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਭਾਂ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੱਗਲੇ, ਰਹਿਮਤ ਅਲੀ, ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਲੇਪੋਕੇ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ, ਸਖਦੇਵ, ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀਦ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੋ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲੜੇ, ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੰਡੀ ਲਾਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਦਰੀਆਂ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਅਜੀਮ ਖਿਤਾਬ ਬਾਬਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਂ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਾਈ ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਦਰੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਬੀਬੀ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਆਦਿ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗਦਰੀ ਆਗੂ ਮੰਗ ਰਾਮ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਕਹਿ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਬੱਥਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸਹਾਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸਹੀਦ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮੰਡਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸਾਂਤਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਹਿੰਸੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮਰਜ਼ੀਵੱਤੇ ਕਹਿ ਕੇ ਸਨਮਾਨੇ ਗਏ।

ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ, ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ; ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਉਚੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਖੂਦ ਦਿੱਤੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ, ਭਾਈ, ਮਰਜ਼ੀਵੱਤੇ ਤੇ

ਮਹਾਕ ਵਿਰਿਆਨੀ ਸੀ. ਵੀ. ਰਮਕ

ਨਵੰਬਰ ਡਾ. ਸੀ.ਵੀ. ਰਮਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸੀ.ਵੀ. ਰਮਨ ਦਾ ਚੇਤਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 1930 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੀ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੀ। ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ 1928 ਵਿਚ ਰਮਨ ਇਫੈਕਟ ਨਾਂ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੋ ਵਾਹਿਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਲਾਭ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ 2019 ਤੱਕ ਡਾ. ਰਮਨ ਅਜਿਹਾ ਇਕੋ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖ ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ 1930 ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਕਾਢੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸੀਟ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਜੇਤੁ ਉਡਣ ਵਾਲੇ ਹਵਾਈ

ਡਾ. ਕਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੀਰ

ਤੇ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਰਮਨ ਨੇ 1904 ਵਿਚ ਬੀ.ਏ. 'ਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿਤਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਲੇ ਰਮਨ ਦਾ ਜਨਮ 7 ਨਵੰਬਰ 1888 ਨੂੰ ਡਿਚਨਪਲੀ ਨੇਤੇ ਇਕ ਪਿੱਠ ਤਿਰੁਵਨਾਇਕਵਾਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਪਿਤਾ ਚੰਦਰਸੇਖਰ ਆਇਰ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਾਰਵਤੀ ਅੰਮਾਲ। ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਡਿਨ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਰਮਨ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੁਸਤ। ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। 1903 ਵਿਚ

ਉਸ ਨੇ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਪ੍ਰੈਸਿਡੈਂਸੀ ਕਾਲਜ ਮਦਰਸਾ ਤੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਅੱਵਲ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀਤੀ। ਐਮ.ਏ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਛੱਪ ਗਿਆ। ਐਮ.ਏ. ਕਰਦੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਲੋਕਾਂਮੰਦਰੀ ਨਾਂ ਦੀ ਵੀਣਾਵਾਦਕ ਮਟਿਆਰ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ।

ਰਮਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਏ. ਪਿੱਛੋਂ ਉਚੇਰੀ ਪੜਾਈ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਲਈ ਪੇਰਿਆ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੇਖ ਕੇ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਨੇ ਸਿਰ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਮਨ ਨੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੀ ਪੜਾਈ ਲਈ ਧੁਕਾਵ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਪਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਥ ਰਾਹ ਕਿਉਂ
ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ
ਉਪਲੱਬਧ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਇੰਡੀਅਨ ਢਾਈਨੈਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ
ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗੇਵਾਲ ਰਿਹਾ। ਉਸੇ
ਵਰ੍ਹੇ ਭਾਵ 1907 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਅਕਾਡਮੀਟ
ਜਨਰਲ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਕਲਕੱਤਾ ਦੁਫ਼ਤਰ
ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ
ਇਕ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਉੱਤੇ ਪਈ। ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਇੰਡੀਅਨ
ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਦਿ ਕਲਟੀਵੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਾਈਨ, 210-
ਬੈਂਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਟਰੀਟ ਕਲਕੱਤਾ। ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ
ਉਥੋਂ ਜਾ ਵਡਿਆ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਆਨੰਦੇਰੀ ਸਕੱਤਰ ਹੁੰਦਿਆ
ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਲੋਤ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ

ਸਕੱਤਰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ
ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਜਦ
ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ।
੨

ਰਮਨ ਲਈ ਹੁਣ ਦਫਤਰ
ਦਾ ਝੰਜਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ

ਦਿਨ ਕਦੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੌ ਜਾਂਦਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਪਾਲਿਤ ਚੈਅਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਸਿਪ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸਰਤਾਂ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸਨ। ਕਲਾਸਾਂ ਲੈਣਾ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਮਨ ਨੇ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਕਲਾਸਾਂ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਲਈ ਖੋਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੀ ਧੁਨ ਦਾ ਉਹ ਇੰਨਾ ਪੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੱਤਾਲ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਸੁੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਂਗੇ ਧਰਨਾ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਤਰਲੇ-ਮਿਨਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਲੈਬਰਾਟਰੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ।

1921 विच सी.वी. रमन पहिली वार्षिकी

ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ। ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਲਕੱਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ। ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਵੇਂ ਵੈਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਲੇਪਣ ਉਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਇਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੇ ਫੋਟਾਨਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਅਣੂਆਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੇ ਵਰਤਾਵ ਉਤੇ ਰਮਨ ਨੇ ਤਿਨ ਸਾਲ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਮਾਲੀਕੁਲਾ ਡਿਫਰੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਲਾਈਟ ਪ੍ਰਸਤਕ ਲਿਖੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਟ ਠੋਸਾਂ ਤੇ ਤਰਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਅਤ ਕੀਤੀ। 1922 ਵਿਚ ਕਲਕੱਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀ. ਐਸਸੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ। 1924 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਇਲ ਸੁਸਾਈਟੀ ਦਾ ਫੈਲੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਸਨੀ ਦੇ ਫੋਟਾਨਾਂ ਦੇ ਖਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਲਈ ਟੋਰਨੋ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਮਿਲੀਕਾਨ, ਬੋਹਰ ਤੇ ਪਲੈਂਕ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। 1925 ਵਿਚ ਵਤਨ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਤੇ ਮਾਸਕੇ ਗਿਆ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਇਟਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਕਲਕੱਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਆਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੜੀਆਂ ਨਵੀਂ

ਇਸਾਵਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੈਣਾਂ
ਤੇ ਕਾਂਪਟਨ ਨਾਮੀ ਦੋ ਵਿਗਿਆਨੀ 1904 ਤੇ 1927 ਵਿਚ
ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਹ ਫੋਟਾਨਾਂ ਦੀ
ਸਕੈਟਰਿੰਗ ਭਾਵ ਖਿੰਡਾ ਦੀ ਖੇਡ ਸੀ। ਐਕਸ-ਰੋਜ਼ਾਨਾ
ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਖੇਤਰ। 1921 ਵਿਚ
ਆਇਸਟਾਈਨ ਵੀ ਫੋਟੋ-ਇਲੈਕਟਰਿਕ ਐਮਿਸ਼ਨ ਲਈ
ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਮਾਧਿਅਤ
ਉਤੇ ਫੋਟਾਨਾਂ⁴ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਟਕਰਾਉਣ ਦੇ ਰਹੱਸਾਂ ਨੂੰ
ਹੁਣ ਰਮਨ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਹੁੰਚ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕੇ ਬੜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
ਨਾਲ ਨੋਬੇਲ ਜਿੱਤਣ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਂਪਟਨ
ਨੇ ਐਕਸ-ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਇਲੈਕਟਰਾਨਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ
ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੰਗ ਲੰਬਾਈ ਵਿਚ ਵਧੇ ਨੂੰ ਕੱਪਟ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਕੇ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਮਨ
ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਐਕਸ-ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ
ਫੋਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਠੋਸ਼-ਅਤਰਲਾਂ ਦੀ
ਮਾਲੀਕਿਊਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਪਰਖ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿੱਟੇ ਲੋਕਾਂ
ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਕੋ ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਟਾਂ
ਵੇਵਲੈਂਸ ਤੇ ਫਰੀਕੁਐੱਸੀ ਦੇ ਫੋਟਾਨਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ
ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਮਾਲੀਕਿਊਲਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣਾ
ਅਤੇ ਪਿੰਡੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। ਰਮਨ ਨੇ ਇਟਾਂ
ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਵਧਾਇਆ। ਸੁੱਧ ਗਲਿਸਰੀਨ ਤੋਂ ਨਿਰੋਧ
ਰੰਗ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੋਡੀਏਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ
ਫਰੀਕੁਐੱਸੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ। ਰਮਨ ਨੇ 16 ਫਰਵਰੀ
1928 ਨੂੰ ਨੇਚਰ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ
ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਬੈਨੋਝੀਨ, ਟਾਲਵੀਨ
ਆਦਿ ਅੱਸੀ ਦ੍ਰਵਾਂ ਉੱਤੇ ਤਜਰਬੇ ਕਰ ਕੇ 28 ਫਰਵਰੀ
1928 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੱਭਤ ਰਮਨ ਇਫੈਕਟ ਦਾ ਐਲਾਨ
ਕੀਤਾ। ਲੀਪ ਵਰ੍ਹਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ 29 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ
ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਖੋਜ ਪੱਤਰਾਂ
ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੇ ਤਰਖਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ।
ਸਰਲ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕੋ ਰੰਗ, ਇਟਾਂ
ਵੇਵਲੈਂਸ, ਇਕੋ ਫਰੀਕੁਐੱਸੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ
ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਮਾਲੀਕਿਊਲਾਂ ਭਾਵ ਅਣੂਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ
ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਨਾ ਪਾਰ ਲੰਘਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਉਸਾਂ
ਫਰੀਕੁਐੱਸੀ ਵਿਚ ਖਿੰਡੀ ਹੈ। ਪਿੰਡੀ ਹੋਈ ਰੌਸ਼ਨੀ

ਕੁਝ ਅਸ ਦੀ ਫਰੀਕੁਐਸੀ ਅਤੇ ਵੇਵਲੈਂਸ ਬਚਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਬਚਲਾਓ ਦਾ ਸਬੰਧ ਟਕਰਾਏ ਮਾਲੀਕਿਊਲਾਂ ਨਾਲ ਹੈ।
ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਮਾਲੀਕਿਊਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।
ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ ਰਮਨ ਪੱਭਾਵ।

ਰਮਨ ਇਫੈਕਟ, ਸਟਿਮੂਲੇਟਿਡ ਰਮਨ
ਇਫੈਕਟ, ਹਾਈਪਰ ਰਮਨ ਇਫੈਕਟ, ਰਮਨ ਸਪੈਕਟਰਾ
ਆਦਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤਕ
ਵਿਸਤਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੱਥਰ ਤੇ ਸੈਂਕਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੱਥਰ
ਤੇ ਲਾਭ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ
ਉੱਦੋਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ
ਵਿਚ ਰਮਨ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋ ਗਈ। ਚੁਨ 1929 ਵਿਚ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਈਟ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਸਾਲ
ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਸਾਇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਚੁਣਿਆ
ਗਿਆ। ਫੈਰਡੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਲੰਡਨ ਬ੍ਰਾਲਾ ਕੇ ਵਿਸੇਸ਼
ਲੈਕਚਰ ਕਰਾਇਆ। ਰਾਇਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲੰਡਨ ਨੇ ਹਫਜ਼
ਮੈਡਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਟਲੀ ਨੇ ਮੈਟੂਕੀ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।
1930 ਦਾ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਦਸ ਦੌਰਾਨ
1930 ਨੂੰ ਏਸੀਆ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਪਗਤੀਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ
ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ ਇਨਾਮ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਤੇ ਰਾਣੀ
ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਜ਼ਰੀ 'ਚ ਕਨਸਰਟ
ਹਾਲ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੰਜ਼ਦਾ ਰਿਹਾ।

ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ ਉਪਰਾਂ ਤਿਨ ਸਾਲ ਹੋਰ ਰਮਨ ਕਲਕਤਾ ਰਿਹਾ। 1933 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਾਈੱਸ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। 1948 ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਲਵਾਨ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ 491 ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਛੱਪਵਾਏ ਅਤੇ ਸੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੌਰਾਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਮਹਾਸੁਕਤ ਹਾਇਆ
 ਕਿਸਟਲਾਂ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਮਨ-ਨਾਥ
 ਬਿਊਰੀ, ਰਮਨ ਸਪੈਕਟਰਾ, ਕਿਸ਼ਨ ਇਫੈਕਟ, ਹੀਰੇ ਦੇ
 ਗੁਣ, ਤਾਰ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀਤਕ ਯੰਤਰ, ਚਮਤੇ ਨਾਲ ਮਤ੍ਤੇ
 ਸੰਗੀਤਕ ਯੰਤਰ, ਧੁਨੀ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ
 ਉਸ ਦੀ ਖੇਜ਼ ਦੇ ਖੇਤਰ ਉਮਰ ਭਰ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ
 ਤੋਂ ਪੰਜ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਰਜੇ ਵੱਲੋਂ
 ਤੋਹਹੇ ਵਜੋਂ ਮਿਲੀ ਗਿਆਰਾਂ ਏਕੜ ਜਾਰੀਨ ਉਤੇ ਆਪਣਾ
 ਰਮਨ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਬਣਵਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
 ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖੋਜਾਂ
 ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਵਾਉਦਿਆਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਅੱਜ ਇਹ ਖੇਜ਼ ਕੇਂਦਰ
 ਵਾਰੀਅਤ ਵਿਗਿਆਨ ਵੈਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੀਪੀ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨ ਕਰਦਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ਾਲ ਹ। ਰਮਨ ਕਲਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸੀ। ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੈਕਚਰ ਤੇ ਰੋਡੀਓ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਵੀ ਉਹ ਪੁਸ਼ਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। 1954 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1957 ਵਿਚ ਰੁਸ ਨੇ ਲੈਨਿਨ ਪੁਰਸ਼ਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੈਰਿਸ, ਗਲਾਸਗੋ, ਬੰਬਈ, ਢਾਕਾ, ਮਦਰਾਸ, ਬਨਾਰਸ ਆਦਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਨਦੇਰੀ ਡੀ.ਐਸਸੀ. ਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। 21 ਨਵੰਬਰ 1970 ਨੂੰ ਅਖੀਰਲੇ ਦਮ ਤੱਕ ਸਰਗਰਮ ਇਹ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਾਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਅਕਤੂਬਰ 1970 ਨੂੰ ਰਮਨ ਇਸਟਿਚਿਓਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਮੈਮਰੀਅਲ ਲੈਕਚਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਸਾਈਂਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਕੰਨ ਦੇ ਪਰਦੇ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹਾਂ ਸੱਭਾਂ ਅੰਤਿਮ ਕਾਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾ ਰਹੇ, ਉਹ ਨੇ ਕੁਰਦ

ਤੁਰਕ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਕੁਰਦ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੁਰਦ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਕੁਰਦਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਇੱਕੱਲਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਤੁਰਕ ਫੌਜਾਂ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਸਰਹੋਦੀ ਸਹਿਰ ਰਾਸ-ਅਲ-ਅਈਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਸਾਨੇ ਕਈ ਕੇਂਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਇਲਾਕੇ 'ਨੂੰ ਕੁਰਦ ਮਿਲਸ਼ਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ 'ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੋਨ' ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਲਾਕਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਉਤਰ ਸੀਰੀਆ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ ਕੁਰਦ ਮਿਲਸ਼ਿਆ ਫੌਜਾਂ, ਸੀਰੀਅਨ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਫੌਰਸ (ਐਸਡੀਐਫ) ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਰਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਅੱਤਵਾਦੀ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਰਦ ਮਿਲਸ਼ਿਆ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ (ਆਈਐਸ) ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਐਸੀਡੀਐਫ, ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ "ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਚਾਕੂ ਮਾਰਿਆ" ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਰਦੋਅਨ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰੀਬ 35 ਲੱਖ ਸੀਰੀਅਈ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੱਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਤਰੀ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਕੁਰਦ ਲੜਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਬਦਲ ਬਚਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੱਵੀਟ ਕੀਤਾ, "ਉਹ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਤੁਰਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਦਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਤੁਰਕੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸਰਹੋਦ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸਹਿਰ ਵੀ ਕੁਰਦਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੋਣਾ ਆਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੁਰਦ ਕੌਣ ਹਨ?

ਕੁਰਦਾਂ ਦੀ 2.50 ਤੋਂ 3.50 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੁਰਕੀ, ਇਰਾਕ, ਸੀਰੀਆ, ਈਰੋਨ ਅਤੇ ਅਰਮੇਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਰਹੋਦਾਂ 'ਤੇ ਪਹਾਡੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਛਮ ਇਸਾਈ ਸਾਡਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹਨ?
ਕੁਰਦ ਪੁਰਾਤਨ ਮੇਸੋਪੋਟਮੀਆ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਤੁਰਕੀ, ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਸੀਰੀਆ, ਉਤਰੀ-ਇਰਾਕ, ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਈਰੋਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਅਰਮੇਨਿਆ ਹਨ।

ਅੱਜ ਕੱਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਸਲ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਆਰੀ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੜ੍ਹਾਦਾਤਰ ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਵੀਹੜੀ ਸਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੁਰਦਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੇਸ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਕੁਰਦਿਸਤਾਨ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨ੍ਯੋ ਅਤੇ ਓਟੋਮਨ ਸਮਰਾਜ ਦੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਤੂ ਪੱਛਮੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੇ 1920 ਦੀ 'ਸੇਵਰ ਸੰਧੀ' ਵਿੱਚ ਕੁਰਦਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਤੁਰਕੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੋਦਾਂ ਤੈਂਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲੋਸਨ ਦੀ ਸੰਧੀ ਨੇ ਕੁਰਦ ਰਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੇ 80 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਰਦਾਂ ਵੱਲ ਸੁੰਤਰ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ।

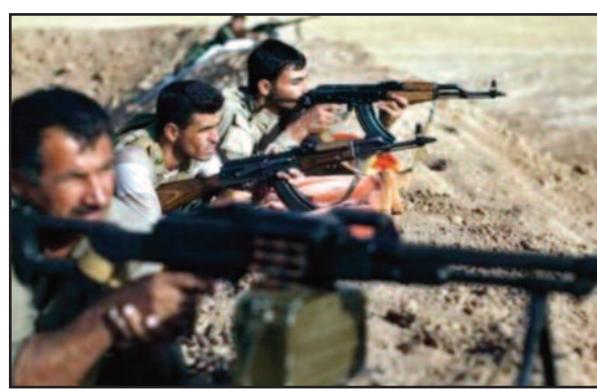
ਆਈਐਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੁਰਦ ਕਿਉਂ ਸਨ?

ਸਾਲ 2013 ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ, ਜਿਹਾਦੀ ਸਮੂਹ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ (ਆਈਐਸ) ਨੇ ਉਤਰੀ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਤਿੰਨ ਕੁਰਦੀ ਅੱਜਕਲੇਵਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਕਿਹਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਆਈਐਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। 2014 ਦੇ ਅੱਗ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਯੂਨਿਟ (ਵਾਈਪੀਜੀ) ਵੱਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਯੂਨਿਟ ਸੀਰੀਅਨ ਕੁਰਦਿਸਤਾਨ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਯੂਨਿਅਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗੁਰ ਹੈ। ਆਈਐਸ ਜੂਨ 2014 ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਤਰੀ ਇਰਾਕ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੁਰਦ ਵੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਵਾਸ਼ਤਿਆਰ ਕੁਰਦਿਸਤਾਨ ਖੇਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ਮੇਰਗਾ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਇਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਰਦਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿੱਚ ਕੁਰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਗਸਤ 2014 ਵਿੱਚ, ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਮੇਰਗਾ ਫੌਜਾਂ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਸਬੇ ਆਈਐਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਜਰ ਵੀ ਸਾਮਿਲ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆਈਐਸ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯਸੀਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਰਦ ਦੀ ਨਸਲੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਹੋਵੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ "ਪਹਾੜੀ ਤੁਰਕ" ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲਗਿਆ। 1978 ਵਿੱਚ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਓਕਲਾਨ ਨੇ ਪੀਕੇਕੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਸਮੂਹ ਨੇ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਲਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1920 ਅਤੇ 1930 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬਗਾਵਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੁਰਦ ਮੁਤਾਬਕ ਵਸਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਕੁਰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਰਦ ਦੀ ਨਸਲੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਹੋਵੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1978 ਵਿੱਚ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਓਕਲਾਨ ਨੇ ਪੀਕੇਕੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਸਮੂਹ ਨੇ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਐਸ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਏ ਅਰਥ ਅਤੇ ਤੁਰਕਮੇਨ ਖੇਤਰ ਸਮਾਲ ਸਨ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ, ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪੀਵਾਈਡੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਝੌਤੇ ਹੋਏ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਰਦਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖ਼ਵਾਸ਼ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀਆਂ ਸਮਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸਦ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ "ਹਰ ਇੱਚ" ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹੂ ਖਾਂਧੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੀਏ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਜ਼ਰੀਏ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਰਦਾਂ ਦੀ ਖ਼ਵਾਸ਼ਤਿਆਰੀ ਦ

ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ

ਫੇਰ ਉਠੀ ਆਖਿਰ ਸਦਾ ਤੋਹੀਦ ਹਿੰਦ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸੇ, ਹਿੰਦ ਕੋ ਇੱਕ ਮਰਦੇ ਕਾਮਲ ਨੇ ਜਗਾਇਆ ਖਾਬ ਸੇ

**ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ
ਮੌਕੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ**

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਅਰਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ,
ਡਾਕਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ,
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ
ਸਰਪੰਚ (ਸੰਯੂ), ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅੰਜਲਾ, ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋਲੀਆ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ,
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਯੂ, ਕਵੀਰਾਜ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ Black Prince, The Gold Bracelet ਅਤੇ
Hollywood ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮੂਵੀਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਗੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ
ਪੁਰੇਵਾਲ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੈਮ ਗਿੱਲ, ਜੋਹਨਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਅਮਰਾ ਪੰਜਾਬ

ਸ਼ੈਰਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

510-816-9044 , 510-750-5152

ਬਟਵਾਰਾ

1947 ਜੁਲਾਈ, ਅਗਸਤ, ਸਤੰਬਰ, ਅਕਤੂਬਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਦੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸਨ। ਝੱਖਤ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਬੋਏਂਤ ਆ ਆ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਫਰਜ਼ੰਦ ਤੇਰੇ ਚੜ੍ਹ ਚਰਖੜੀਆਂ, ਆਕਾਸ਼ ਤੇਰਾ ਚਮਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਜਾਗੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਜਗਾਵਣ ਲਈ, ਸੁੱਤੇ ਸੌਂ ਗਏ ਸੁਲਤਾਨ ਕਈ ਸਿਰ ਪਰ ਤਲੀ ਤੇ ਖੰਡਾ ਵਾਂਹਦੇ, ਹੀਰੇ ਹੋ ਗਏ ਕੁਰਬਾਨ ਕਈ। (ਸਵ. ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ)

1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਬਤਾ ਹੀ ਸੁਖੀ ਵੱਸਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਬੱਡੇ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਸਨ। ਕੱਚੇ ਕੋਠਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਸਿਰ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵੇ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਰ

ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਦੇ ਝੱਖਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਰਤ-ਸ਼ਕੂਤਲਾ ਤੇ ਰਾਜੇ ਦੁਸ਼ਿਤ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਰਤ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਮ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੱਖ ਰਿਆ। ਜਿਸਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਸ਼। ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਕ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪ ਤੇ ਜੁਲਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੋਕੀ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਬਹੁ-ਬੋਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜਤਾਂ ਲੁਟੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਵ. ਗਾਇਕ ਅਮਿੰਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਕਿਸਾਕਾਰ ਹੀਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਵਾਰਿਸ ਸਾਹ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਅਥਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸਾਹ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲ ਕਿਤਾਬੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਫੇਲ। ਇਕ ਰੋਈ ਸੀ ਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤੁੰ ਲਿਖ ਲਿਖ ਮਾਰੇ ਵੈਣ ਅੱਜ ਲੱਖਾਂ ਧੀਆਂ ਰੋਦੀਆਂ, ਤੈਨੂੰ ਵਾਰਿਸ ਸਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿਣ।

ਇੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਨੇ-ਸੋਹਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੀ ਸਈਓ, ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬ ਨੀ ਸਈਓ। ਇਸਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵਰਗਾ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਹੜਾ ਚੌਤੀ ਛਾਤੀ ਮੁੰਹ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਖੇਡਾ। ਜਿਸ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਵਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਿਆ ਲੱਗਦਾ ਵਿਹੜਾ। (ਸਵ. ਅਮਿੰਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ) ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ, ਸਿੱਖ ਸਭ ਸੁਖੀ ਵੱਸਦੇ ਸਨ। ਸੁਖੀ ਵੱਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇਰਾ ਮੀਆਂ ਲਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਤੇਰਾ ਮਸਜਿਦ ਮੰਦਰ ਦਰਬਾਰ ਤੇਰਾ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ ਪਰ ਐ ਪੰਜਾਬ ਤੇਰਾ ਰੰਗ ਨਿਆਰਾ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਮਿਟੀ ਦਾ ਕੁੱਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। (ਸਵ. ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ)

ਇਹ ਪਾਪ ਤੇ ਜੁਲਮ ਜਿੰਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਹੋਇਆ, ਉਨਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਹੋਇਆ। ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ। ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨਾਂ ਨੇ ਸੁਣੀ। ਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇਰਾ ਕੋਖ ਨਾ ਰਹੇ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਬੇਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਇਲਜਾਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਲਾਇਆ। ‘ਪਾਂਡੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ’ ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ 1975 ਤੋਂ 1996 ਤੱਕ ਅਰਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਉਥੇ ਕਿਰਾਏ ‘ਤੇ ਜੰਗੀ ਅੱਡੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੰਗੀ ਅਸਲਾ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਉਧਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਅੱਜ ਇਰਾਕ ਦੀ ਸਤੰਬਰ 1980 ਅਤੇ 1991 ਵਿਚ ਗਲਫ ਵਾਰ ਹੋਈ। ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅੱਜ ਸੈਕੱਤੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਤੇਲ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਅੱਜ ਕਲੁਝੀ ਭਾਰਤ ਅੱਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਸਲਾ ਵੇਚ ਕੇ ਲੜਾਉਣੁੰ ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਬਟਵਾਰੇ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਅਮ ਕਰਕੇ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਵਿਚ ਗੱਡੇ-ਗੱਡੀਆਂ ਅੱਜ ਸਿਰਾਂ ‘ਤੇ ਝੁੱਬ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਘੁਨ੍ਹੀਆ ਵਾਂਗ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਖੂਹਾਂ ‘ਤੇ ਛੁੱਲੀਆਂ ਭੁੰਨ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਿਸਾਲ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੱਤੀ ਵਾਅ ਨੀ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ। ਕਰਮਾ ਬਖਸ਼ੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਬਖਸ਼ੀ ਦਾ ਬੇਟਾ ਮਹਿੰਗਾ ਮੇਰਾ ਹਮਉਮਰ ਅੱਜ ਹਮ ਜਮਾਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ ਬਣ ਕੇ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ। ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਦੋ ਬੋਟੀਆਂ ਅੱਜ ਗਾਇਕ ਬਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜੋੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਲੋਕੀ ਸਨ, ਜੋ ਧਰਮ ਅੱਜ ਇਮਾਨ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਨ। ਹਿੰਦੂ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਤੇ ਭਣੋਈਆ ਤੇ ਭੈਣ ਦਾ ਸਹੂਰ ਦੁਆਰਾ ਦੁਧ ਲੈ ਕੇ ਲਹਿਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਨੇਕੇਦਾਰ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਟਾਂਗਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਗੱਡੀ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਭੈਣ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾ ਸਹਿਬ ਤੋਂ ਇਕ ਕਲੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬਲੋਚ ਰਸ਼ਮੀਏਟ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਘਰ ਤੋਂ ਸੜਕ ਦੇ ਦੁਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਵਲ ਗੱਡੀ ‘ਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖੀਆਂ। ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ

ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਲਈ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਇਕ ਸੀ। ਯਨ ਭੂਮ ਪੁਰਾਤਨ ਵੈਰਾ (ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਧੜ-ਧੜ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਂਝਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਭੈਣ-ਭਰਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੋੜੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਤਾਨ ਬਹਾਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ

ਬਟਵਾਰੇ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਅਮ ਕਰਕੇ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਵਿਚ ਗੱਡੇ-ਗੱਡੀਆਂ ਅੱਜ ਸਿਰਾਂ ‘ਤੇ ਝੁੱਬ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਏ ਭਾਈ ਘੁਨ੍ਹੀਆ ਵਾਂਗ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਖੂਹਾਂ ‘ਤੇ ਛੁੱਲੀਆਂ ਭੁੰਨ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਿਸਾਲ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੱਤੀ ਵਾਅ ਨੀ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ। ਕਰਮਾ ਬਖਸ਼ੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਬਖਸ਼ੀ ਦਾ ਬੇਟਾ ਮਹਿੰਗਾ ਮੇਰਾ ਹਮਉਮਰ ਅੱਜ ਹਮ ਜਮਾਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ ਬਣ ਕੇ ਗਾਇਕੀ ਵ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮੱਧ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ

(ਸਫ਼ਾ 8 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੇ ਪੰਜਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਦਿਲਸਥ ਹੈ ਜੋ ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤੇ ਪਵਿਤਰ ਸਥਾਨ ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਥ, ਇਕਾਕ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਫਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੋਰਲਾਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੈਰ-ਸਫਰ ਲਈ ਖਿੱਚਣ ਵਾਸਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਕੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਟ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰਜੀਹ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਰਕਟ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਟ ਨਾਲ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਲੰਬਿਨੀ, ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਕੇਂਦਰ, ਜਿਵੇਂ ਬੁੱਧ ਦੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬੋਧ ਗਯਾ, ਪਹਿਲਾ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਸਥਾਨ ਸਾਰਨਾਥ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਦੇ ਚਲਾਣੇ (ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਦਾ ਸਥਾਨ ਕਸ਼ੀਨਗਰ ਆਦਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਬੁੱਧ ਗਯਾ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਾਰਨਾਥ ਤੇ ਕੁਸ਼ੀਨਗਰ

ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਟ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਤਕਰੀਬਾਨ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਦਿਲਸਥ ਹੈ ਜੋ ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤੇ ਪਵਿਤਰ ਸਥਾਨ ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਥ, ਇਕਾਕ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਫਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੋਰਲਾਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੈਰ-ਸਫਰ ਲਈ ਖਿੱਚਣ ਵਾਸਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਕੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਟ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰਜੀਹ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਰਕਟ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ, ਭਾਵ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਸਥਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਸਥਾਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਆਦਿ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਟ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਤੋਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੋਰਲਾਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੈਰ-ਸਫਰ ਲਈ ਖਿੱਚਣ ਵਾਸਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਕੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਟ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰਜੀਹ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਰਕਟ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ।

ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ 2014 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਚਿੰਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਥਿਤ ਹੈਸੈਨੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਸਥਿਤ ਸੁਲੇਮਾਨਕੀ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 30 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ, ਜਦੋਕਿ ਹਾਲੇ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਸਿਰਫ 2.50 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਜੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਂਘਾ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਰਿਸਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਈ ਸਨਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਟੋਮੋਬਿਲ ਸਨਅਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁੜਗਾਊ ਤੋਂ ਮਾਨਸੇਰ ਤੋਂ ਲੋੜੀਦਾ ਸਾਮਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਦਵਾ ਸਨਅਤ

ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਈ ਜ਼ਰੀਏ ਦਵਾਈਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਵਧੇਗਾ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਲੂ ਤੇ ਨਰਮਾ ਕਾਸ਼ਟਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲਹਿਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੱਪੜਾ ਸਨਅਤ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਪਾਹ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖੰਡਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਰਾਮਦ ਵਿਚ ਕਪਾਹ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਭਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੌਖੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਛੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਮਿਲੇ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸੁਹੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਵਾਜ਼ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗਤ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀਨਿਤਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇ ਅਰਜੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਹੁਣ ਤਕ 10,202 ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਦੇਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਇਤਿਰਾਜ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਦਾਸੀਨਿਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪੁੱਛੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭਟਕਣ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇਣ।

ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਾਂ”

ਇਥੇ ਦੱਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਤਿਸ ਤਾਸੀਰ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਸੀਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਾਸੀਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤਾਸੀਰ ਦੀ ਮਾਂ ਤਵਲੀਨ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਉਂਵੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਕਰਕੇ ਦਹਿਸਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਆਤਿਸ ਤਾਸੀਰ 'ਤੇ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਉਝ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਤੇ ਤਾਸੀਰ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ। ਆਤਿਸ ਤਾਸੀਰ 'ਤੇ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਉਝ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਤੇ ਤ

ਖਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ (ਨਾਟਕਕਾਰ)
ਪਾਲੀ ਧਨੋਆ (ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਐਕਟਰ)

ਖਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਸ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
510 750 4303

Pardestimes TV

ਜੇ You tube ਚੈਨਲ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ **Subscribe** ਕਰੋ
ICon ਦਾ ਬਟਨ ਦਬਾ ਕੇ ਲਾਈਕ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ
ਹਰ ਨਵੀਂ Video ਪਹੁੰਚ ਸਕੋ।

ਤੁਸੀਂ Pardestimes.com
ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਇਹ Page ਖੋਲ੍ਹੋ
ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਿਚ
ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ
ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ,
ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ,
ਫਾਰਮਰਸ, ਗਾਇਕ, ਸਮਾਜ
ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਕਿੱਤਾ
ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ
ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ
ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਟੀ. ਵੀ. ਵਿਖਾਵੇਗਾ।

ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ
ਨੂੰ ਇਸ ਚੈਨਲ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ
Pardestimes.com

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ: ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ. 510-938-7771

MISSION PEAK
BROKERS, INC.
PEAK OF EXCELLENCE

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 366-6130**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

